

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра управління та адміністрування

на правах рукопису

УДК 330.332

Мокляк Тарас Вікторович

**ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК
ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра

Науковий керівник:
к.е.н, доц., професор Наталія ГАВАДЗИН

2024 рік

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра управління та адміністрування

Освітній ступінь: «магістр»

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри управління та
адміністрування
к.е.н., доц. Наталія ГАВАДЗИН

«29» червня 2024 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Мокляку Тарасу Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Обґрунтування напрямів інвестування у розвиток виробничої інфраструктури підприємств»

2. Керівник роботи Гавадзин Наталія Олегівна, к.е.н., доц., проф. кафедри

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ректора університету від «26» червня 2023 року № 32/1 с

3. Строк подання студентом роботи 9 лютого 2024 р.

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи інвестування у розвиток виробничої інфраструктури

2. Аналіз стану виробничої інфраструктури та інвестиційних можливостей

3. Пропозиції та рекомендації щодо інвестування у виробничу інфраструктуру.

5. Дата видачі завдання: 27 червня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та вивчення джерел інформації для написання кваліфікаційної роботи	до 22 вересня 2023 року	виконано
2	Складання плану кваліфікаційної роботи та затвердження керівником	до 29 вересня 2023 року	виконано
3	Написання розділу 1 <i>«Теоретичні основи інвестування у розвиток виробничої інфраструктури»</i>	до 27 жовтня 2023 року	виконано
4	Написання розділу 2 <i>«Аналіз стану виробничої інфраструктури та інвестиційних можливостей»</i>	до 24 листопада 2023 року	виконано
5	Написання розділу 3 <i>«Пропозиції та рекомендації щодо інвестування у виробничу інфраструктуру»</i>	до 22 грудня 2023 року	виконано
7	Написання вступу, висновків та формування списку використаних джерел	до 29 грудня 2023 року	виконано

Студент

Керівник роботи

Мокляк Т.В.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Гавадзин Н.О.

(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна (магістерська) робота присвячена детальному вивченню та аналізу інвестування у розвиток виробничої інфраструктури, зокрема в контексті умов ведення бізнесу в Україні, враховуючи сучасні виклики, пов'язані із війною та змінами у законодавстві.

У розділі 1 розглянуті теоретичні основи інвестування, визначені основні аспекти та стратегії інвестування у виробничу інфраструктуру. Важливість розвитку такої інфраструктури для підприємств обґрунтована, а основні методи інвестування визначені.

Розділ 2 присвячено аналізу стану виробничої інфраструктури та інвестиційних можливостей в Україні. Розглянуті актуальні умови бізнесу, сучасний стан підприємств, зміни в законодавстві під час війни, а також програми підтримки бізнесу в умовах війни. Аналіз проблем та потреб бізнесу надає повноту зображення ситуації.

У розділі 3 надані конкретні пропозиції та рекомендації щодо інвестування у виробничу інфраструктуру. Обґрунтована оптимізація використання інвестицій та розглянуті стратегії вдосконалення виробничої інфраструктури з урахуванням потенційних викликів.

Робота завершується висновками, де узагальнено отримані результати та підкреслено ключові висновки кожного розділу. В цілому, магістерська робота є комплексним дослідженням інвестицій у виробничу інфраструктуру в умовах сучасної бізнес-та економічної обстановки в Україні.

Ключові слова: бізнес, інвестування, виробництво, інфраструктура, аналіз, стратегія.

ABSTRACT

This thesis is dedicated to a comprehensive study and analysis of investment in the development of industrial infrastructure, particularly in the context of business operations in Ukraine, considering contemporary challenges related to war and legislative changes.

Chapter 1 examines the theoretical foundations of investment, defines key aspects and strategies for investing in industrial infrastructure. The significance of developing such infrastructure for enterprises is justified, and the main investment methods are outlined.

Chapter 2 focuses on the analysis of the state of industrial infrastructure and investment opportunities in Ukraine. It explores current business conditions, the present state of enterprises, legislative changes during the war, and support programs for businesses amid the conflict. The analysis of problems and needs of businesses provides a complete picture of the situation.

Chapter 3 provides specific proposals and recommendations for investing in industrial infrastructure. Investment projects are developed, optimizing investment usage is justified, and strategies for improving industrial infrastructure are discussed, taking potential challenges into account.

The thesis concludes with a summary where the obtained results are synthesized, and key findings from each chapter are emphasized. Overall, this thesis constitutes a comprehensive investigation into investments in industrial infrastructure within the contemporary business and economic environment in Ukraine.

Keywords: business, investment, production, infrastructure, analysis, strategy.

ЗМІСТ

ВСТУП 7

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК
ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ 9**

1.1 Визначення понять та основні аспекти інвестування 9

1.2 Важливість розвитку виробничої інфраструктури для підприємств 14

1.3 Основні стратегії та методи інвестування у виробничу інфраструктуру 18

Висновок до розділу 1 22

**РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ 23**

2.1 Аналіз актуального стану умов ведення бізнесу в Україні 23

2.2 Сучасний стан виробничої інфраструктури підприємств 29

2.3 Зміни, що відбулися в законодавстві від початку війни та впливають на ведення бізнесу в Україні 32

2.4 Програми підтримки бізнесу в умовах війни 35

2.5 Аналіз проблем та потреб бізнесу започаткуваного в Україні 42

Висновок до розділу 2 46

**РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНВЕСТУВАННЯ
У ВИРОБНИЧУ ІНФРАСТРУКТУРУ 51**

3.1 Розробка інвестиційних проектів 51

3.2 Оптимізація використання інвестицій 55

3.3 Врахування потенційних викликів та варіантів реалізації рекомендацій.

Стратегії вдосконалення виробничої інфраструктури 60

Висновок до розділу 3 64

ВИСНОВКИ 65

ЛІТЕРАТУРА 72

ВСТУП

Сучасні умови глобального ринку вимагають постійного вдосконалення виробничих процесів та інфраструктури для забезпечення стійкого розвитку підприємств. Інвестування у виробничу інфраструктуру виступає ключовим елементом стратегії підприємства, оскільки воно не лише забезпечує ефективне функціонування, але і створює фундамент для подальшого росту та конкурентоспроможності. Перша частина даного дослідження присвячена теоретичним основам інвестування у виробничу інфраструктуру, визначенню понять, важливості розвитку, а також стратегіям та методам інвестування в цей сектор. Розділ розпочинається розглядом основних термінів та аспектів інвестування у виробничу інфраструктуру, щоб визначити ключові поняття та підходи, які визначають напрямки дослідження. Важливість розвитку виробничої інфраструктури для підприємств – у цьому підрозділі розглядається значення ефективної виробничої інфраструктури для підприємств, визначаючи, як її розвиток впливає на їхню конкурентоспроможність та стійкість. Основні стратегії та методи інвестування у виробничу інфраструктуру – цей підрозділ аналізує різноманітні стратегії та методи інвестування у виробничу інфраструктуру, враховуючи сучасні тенденції та вимоги ринку.

Другий розділ присвячений об'єктивному огляду сучасного стану бізнес-середовища в Україні, ідентифікації факторів, які впливають на інвестиційну активність та стійкість підприємств. Сучасний стан виробничої інфраструктури підприємств – аналізується поточний стан виробничої інфраструктури, включаючи основні проблеми та можливості для подальшого розвитку. Зміни, що відбулися в законодавстві від початку війни та впливають на ведення бізнесу в Україні – розділ оцінює вплив змін у законодавстві, спровокованих конфліктом, на умови бізнесу та можливості для інвестицій.

Програми підтримки бізнесу в умовах війни – аналізуються існуючі програми та заходи підтримки бізнесу в умовах кризи, щоб визначити їхню ефективність та можливість використання для розвитку виробничої інфраструктури. Аналіз проблем та потреб бізнесу започаткуваного в Україні – проводиться аналіз проблем, з якими стикаються нові бізнеси в Україні, і визначаються їхні потреби для ефективного інвестування у виробничу інфраструктуру.

Пропозиції та рекомендації щодо інвестування у виробничу інфраструктуру. Розробка інвестиційних проектів – в даному розділі розглядається процес розробки інвестиційних проектів для розвитку виробничої інфраструктури, враховуючи потреби підприємства та економічні умови. Оптимізація використання інвестицій – аналізується ефективність використання інвестицій та розробляються рекомендації щодо оптимізації витрат для досягнення максимального результату. Врахування потенційних викликів та варіантів реалізації рекомендацій. Стратегії вдосконалення виробничої інфраструктури – у цьому підрозділі визначаються потенційні виклики та пропонуються стратегії для вдосконалення виробничої інфраструктури в умовах сучасної економічної нестабільності.

Останній розділ концентрується на підсумках дослідження та висновках щодо можливостей інвестування у виробничу інфраструктуру в умовах сучасної економічної ситуації в Україні.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

1.1 Визначення понять та основні аспекти інвестування

Інвестування - це процес вкладення грошових коштів, часу, ресурсів чи інших активів в певні об'єкти або проекти з метою здобуття прибутку чи досягнення конкретних фінансових цілей. Основна ідея інвестування полягає в тому, щоб використовувати ресурси сьогодні з метою отримання більшого прибутку чи користі у майбутньому [1].

Основні характеристики інвестування [2]:

Рисунок 1.1 – Основні характеристики інвестування

Об'єкт інвестування: Інвестор може вкладати кошти в різноманітні об'єкти, такі як фінансові інструменти (акції, облігації), нерухомість, підприємства, сировину, технології тощо.

Ризик та дохідність: Інвестування завжди пов'язане з ризиком. Різні види інвестицій можуть мати різний рівень ризику та можливості отримання прибутку. Зазвичай існує прямий зв'язок між ризиком та можливим прибутком: високий ризик може супроводжуватися високими можливостями прибутку та навпаки.

Термін інвестування: Інвестори можуть обирати короткострокові або довгострокові інвестиційні стратегії в залежності від своїх фінансових цілей та інвестиційного горизонту.

Диверсифікація: Розподіл інвестицій між різними активами або інвестиційними класами для зменшення загального ризику портфеля.

Ліквідність: Можливість швидкого продажу чи конвертації інвестицій в грошовий еквівалент.

Стратегія інвестування: Розробка плану, як краще використовувати інвестиції для досягнення поставлених цілей, враховуючи ризики та ринкові умови.

Інвестування виступає ключовим елементом для забезпечення фінансової стійкості, розвитку та планування майбутнього. Розуміння основ інвестування дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення та максимізувати ефективність своїх фінансових ресурсів.

Розглянемо основні аспекти ролі інвестування у розвитку підприємств [3]:

1) Розвиток нових проектів і технологій: Інвестиції дозволяють підприємствам впроваджувати нові технології, покращувати виробничі процеси та розробляти інноваційні продукти. Залучення інвестицій допомагає у фінансуванні досліджень і розробок, що стимулює науковий та технічний прогрес на підприємствах.

2) Модернізація виробничих потужностей: Інвестиції дозволяють підприємствам оновлювати та розширювати свої виробничі потужності, покращуючи їхню ефективність та здатність виробляти більше та якісніше.

Рисунок 1.2 – Основні аспекти ролі інвестування у розвитку підприємств

3) Розширення на нові ринки: Інвестиції можуть використовуватися для розширення підприємства на нові ринки або у нові географічні області. Залучення капіталу дозволяє підприємствам покращити маркетингові стратегії та розширювати свою клієнтську базу.

4) Підтримка фінансової стабільності: Інвестиції забезпечують доступ до додаткового капіталу, що допомагає компаніям оплатити поточні витрати та забезпечити фінансову стабільність.

5) Створення робочих місць: Інвестиції в розширення та модернізацію підприємств можуть призводити до збільшення виробничої потужності та, відповідно, до створення нових робочих місць.

6) Підвищення конкурентоспроможності: Інвестиції у вдосконалення технологій та якості продукції підвищують конкурентоспроможність підприємства на ринку.

7) Екологічна стійкість: Інвестиції можуть бути направлені на впровадження екологічно чистих технологій та практик, що сприяє сталому розвитку підприємств.

Загалом, інвестиції є важливим елементом стратегії розвитку підприємства, дозволяючи йому адаптуватися до змін в економічному середовищі та забезпечувати стійке та інноваційне зростання.

Огляд основних теоретичних підходів до інвестицій у виробничу інфраструктуру може включати різні концепції та моделі, які визначають роль інвестицій у розвитку виробничих об'єктів. Розглянемо деякі з основних теоретичних підходів [4]:

Модель акумуляції капіталу: Заснована на теорії Карла Маркса, ця модель визначає інвестиції як ключовий фактор для акумуляції капіталу та розвитку виробничих сил. Інвестиції сприяють зростанню продуктивності праці та розширенню виробництва.

Теорія інвестиційної функції: За моделлю Джона Мейнарда Кейнса, інвестиції визначаються залежно від рівня виробництва та рівня вищого доходу. Ця теорія визначає, що інвестиції зростають у періоди підвищення попиту та спадають у періоди економічної нестабільності.

Теорія фінансування інвестицій: Визначає роль фінансових ресурсів у здійсненні інвестицій. Теорія капіталовкладень досліджує, як підприємства вибирають способи фінансування для реалізації своїх інвестиційних проєктів.

Модель оптимального портфеля: За концепцією Гаррі Марковіца, інвестори стежать за доходністю та ризиком свого портфеля, розподіляючи

свої інвестиції між різними видами активів для досягнення оптимального співвідношення ризику та прибутку.

Теорія очікувань та раціональних очікувань: Визначає інвестиційні рішення на основі очікуваних майбутніх доходів та ризиків. Раціональні інвестори вважають, що ринок враховує всю інформацію, і їхні рішення ґрунтуються на розумінні поточних та майбутніх факторів.

Ці теоретичні підходи вказують на різноманітні аспекти інвестицій у виробничу інфраструктуру та допомагають розуміти механізми їхнього впливу на розвиток підприємств. Реальна практика інвестицій у виробничу інфраструктуру враховує комбінацію цих теорій та додає практичні аспекти. Ключові розділи і підходи в цьому контексті включають [5]:

Стратегічне управління інвестиціями: Розробка стратегії інвестування, яка відповідає корпоративним цілям та стратегії підприємства. Це включає в себе визначення пріоритетних напрямків інвестування та встановлення критеріїв оцінки інвестиційних проектів.

Оцінка ризиків та доходів: Врахування різних видів ризиків, пов'язаних з інвестиціями в виробничу інфраструктуру. Оцінка потенційних доходів і їх відповідність ризикам допомагає приймати обґрунтовані рішення.

Фінансування проектів: Вибір ефективних методів фінансування для реалізації інвестиційних проектів. Це може включати в себе використання внутрішніх ресурсів, приватне чи публічне фінансування, а також партнерство з іншими організаціями.

Сталість розвитку: Забезпечення та підтримка сталого розвитку виробничої інфраструктури, включаючи екологічні аспекти та соціальну відповідальність.

Використання технологій: Врахування технологічних тенденцій та впровадження інновацій у виробничий процес як частину стратегії інвестування.

Моніторинг та оцінка результатів: Систематичний моніторинг і оцінка результатів інвестиційних проектів для забезпечення відповідності їхніх цілей та коригування стратегії за необхідності.

Узагальнюючи, огляд теоретичних підходів і практичних вимірів інвестицій у виробничу інфраструктуру відображає різноманітні аспекти, що впливають на розвиток підприємств. Здатність підприємств ефективно впроваджувати інвестиції визначає їхню конкурентоспроможність і стійкість в умовах змінного бізнес-середовища.

1.2 Важливість розвитку виробничої інфраструктури для підприємств

Розвиток виробничої інфраструктури є необхідним елементом для успішного функціонування та розвитку підприємств. Він створює умови для ефективності виробничих процесів, забезпечує надійність та стабільність виробничих систем, а також сприяє збільшенню конкурентоспроможності підприємств на ринку.

Покращення виробничої інфраструктури включає в себе розвиток технічно обладнаних приміщень, модернізацію машин та обладнання, впровадження передових технологій та оптимізацію логістичних процесів. Це дозволяє підприємствам підтримувати високий рівень виробничої продуктивності, швидше реагувати на ринкові зміни та виходити на нові ринки.

Додатково, розвинута виробнича інфраструктура дозволяє підприємствам створювати сприятливі умови для розвитку інновацій, впровадження сталих практик та підвищення якості виробленої продукції. Це стає ключовим чинником у привабленні клієнтів, партнерів та інвесторів.

Отже, важливість розвитку виробничої інфраструктури для підприємств полягає в підтримці їхнього розвитку, адаптації до змін у бізнес-середовищі, підвищенні конкурентоспроможності та забезпеченні сталого росту.

Інфраструктура має значний вплив на оптимізацію виробничих процесів підприємств. Цей вплив можна розглядати у різних аспектах [6]:

Рисунок 1.3 – Аспекти оптимізації виробничих процесів підприємств

Технічно обладнані приміщення: Сучасні та адаптовані приміщення дозволяють оптимізувати простір виробництва та розташування обладнання для забезпечення ефективного використання ресурсів.

Модернізація машин і обладнання: Високотехнологічне обладнання та машини забезпечують автоматизацію та високу швидкість виробничих процесів, що дозволяє значно підвищити продуктивність.

Використання передових технологій: Впровадження новітніх технологій, таких як Інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI), та аналітика даних, дозволяє вдосконалювати та оптимізувати виробничі процеси.

Логістична оптимізація: Розвинута транспортна та логістична інфраструктура забезпечує ефективний рух сировини та готової продукції, що веде до скорочення часу на транспортування та оптимізації ланцюга постачання.

Енергозабезпечення: Сприяння сталому розвитку та зменшення витрат енергії за допомогою використання енергоефективних технологій та виробничих процесів.

Безпека інфраструктури: Забезпечення безпеки робочого середовища та зменшення ризиків нещасних випадків оптимізує робочі процеси та покращує продуктивність працівників.

Технічна підтримка: Інфраструктура також включає в себе технічну підтримку та обслуговування обладнання, що важливо для підтримки неперервності виробничих процесів.

Всі ці елементи допомагають створити оптимальні умови для виробничих процесів, підвищуючи їх ефективність, швидкість та якість продукції, що впливає на загальну конкурентоспроможність підприємства.

Зв'язок між розвитком інфраструктури та конкурентоспроможністю підприємств є важливим і визначає успіх підприємства в сучасних умовах ринкової конкуренції. Основні аспекти цього зв'язку включають [7]:

Ефективність виробничих процесів. Розвинута інфраструктура, що включає в себе сучасні приміщення, технічне обладнання та транспортні

мережі, дозволяє оптимізувати та підвищувати ефективність виробничих процесів. Це веде до зниження витрат і підвищення якості продукції, що сприяє конкурентоспроможності.

Швидкість постачання та логістична оптимізація. Доступ до розвиненої транспортної інфраструктури дозволяє підприємствам швидко та ефективно переміщати сировину та готову продукцію. Це робить ланцюг постачання більш гнучким і конкурентоспроможним.

Технологічна конкурентоспроможність. Впровадження передових технологій та використання інфраструктури для розвитку інновацій підвищують технологічну конкурентоспроможність. Підприємства, які вчасно адаптуються до новітніх технологій, мають перевагу на ринку.

Енергоефективність. Розвинута енергетична інфраструктура дозволяє підприємствам ефективно використовувати енергію, зменшуючи витрати та вплив на навколишнє середовище. Це робить підприємства більш стійкими і конкурентоспроможними.

Залучення та утримання талановитого персоналу. Розвинена інфраструктура в регіоні може впливати на привабливість місцевості для проживання та роботи. Це важливо для привертання та утримання висококваліфікованого персоналу, що має велике значення для конкурентоспроможності.

Сталість виробничих процесів. Надійна інфраструктура дозволяє уникнути перебоїв у виробничих процесах через технічні або логістичні проблеми. Це сприяє стабільності та надійності підприємства, що є важливим фактором конкурентоспроможності.

Отже, розвиток інфраструктури напряму впливає на ряд факторів, які формують конкурентоспроможність підприємства, допомагаючи йому адаптуватися до змін у бізнес-середовищі та успішно конкурувати на ринку.

1.3 Основні стратегії та методи інвестування у виробничу інфраструктуру

Інвестування в виробничу інфраструктуру може здійснюватися різними стратегіями та методами. Серед стратегій варто відзначити розвиток, спрямований на розширення та покращення виробничих процесів, модернізацію для впровадження новітніх технологій, диверсифікацію для розширення асортименту продукції, стратегію енергоефективності для зменшення витрат енергії, стратегію сталого розвитку, спрямовану на впровадження екологічно чистих технологій, та стратегію інновацій, орієнтовану на дослідження та розробку нових продуктів чи технологій.

Щодо методів інвестування, вони включають внутрішнє фінансування через використання власних ресурсів підприємства, кредитування за допомогою отримання кредитів або позик від фінансових установ, венчурне інвестування, яке передбачає залучення зовнішніх інвесторів, і державне фінансування через отримання фінансової підтримки від урядових програм та фондів. Ці стратегії та методи сприяють розвитку підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

Аналіз різних стратегій розвитку інфраструктури на підприємствах може виокремити декілька ключових аспектів та вигід, які вони можуть принести [8, 9]:

1. Розвиток виробничих процесів:

Стратегія розвитку: Забезпечує розширення та модернізацію виробничих потужностей.

Аналіз: Підвищення обсягів виробництва та покращення ефективності, що може призвести до збільшення прибутку та конкурентоспроможності.

Рисунок 1.4 – Аспекти стратегій розвитку інфраструктури на підприємствах

2. Впровадження новітніх технологій:

Стратегія модернізації: Спрямована на використання передових технологій та автоматизацію.

Аналіз: Покращення якості продукції, зменшення витрат та збільшення інноваційного потенціалу.

3. Диверсифікація продукції:

Стратегія диверсифікації: Розширення асортименту продукції чи входження в нові галузі.

Аналіз: Зменшення ризиків від залежності від одного напрямку та розширення клієнтської бази.

4. Енергоефективність та сталість:

Стратегія енергоефективності та сталого розвитку: Орієнтована на зменшення витрат енергії та відповідальне виробництво.

Аналіз: Зменшення витрат, підвищення сталості виробництва та позитивний вплив на імідж підприємства.

5. Інноваційний розвиток:

Стратегія інновацій: Вкладення в дослідження та розробки нових продуктів чи технологій.

Аналіз: Забезпечення конкурентних переваг через новаторський підхід та залучення клієнтів.

6. Логістична оптимізація:

Стратегія розвитку логістики: Спрямована на покращення системи постачання та розподілу.

Аналіз: Зменшення часу постачання та витрат, що позитивно впливає на ефективність та клієнтське обслуговування.

У кожній стратегії є свої переваги та виклики, і вибір конкретної залежить від характеристик підприємства, його цілей та ринкових умов. Комбінування різних стратегій може бути оптимальним рішенням для досягнення комплексного розвитку та утримання конкурентних позицій.

Методи інвестування можна порівняти за декількома ключовими аспектами: внутрішні та зовнішні ресурси, публічні та приватні інвестиції [10, 11].

1. Внутрішні та зовнішні ресурси:

Внутрішні ресурси (власні фінансові ресурси):

Основна ідея: Використання коштів, що належать самому підприємству.

Переваги: Збереження контролю над підприємством, відсутність потреби в залученні зовнішніх інвесторів. // Недоліки: Обмеженість фінансових можливостей, особливо для великих проектів.

Зовнішні ресурси:

Основна ідея: Залучення зовнішніх інвесторів, банківські кредити, випуск облігацій, емісія акцій.

Переваги: Забезпечення додаткових фінансових ресурсів для великих та дорогих проектів. // Недоліки: Втрата частки контролю, погіршення фінансового стану через обслуговування боргів.

2. Публічні та приватні інвестиції [12]:

Публічні інвестиції:

Основна ідея: Інвестування коштів, які належать державі або державним установам у підприємства та проекти.

Переваги: Сприяння розвитку стратегічних галузей, підтримка соціально важливих проектів. // Недоліки: Може бути залежність від політичних рішень та бюджетних обмежень.

Приватні інвестиції:

Основна ідея: Інвестиції від приватних осіб, корпорацій чи інвестиційних фондів.

Переваги: Гнучкість, швидкість реагування, менше бюрократії. // Недоліки: Ризик фінансових втрат, можливість втрати контролю над підприємством.

Внутрішні ресурси дають більше контролю, але обмежені обсягами. Зовнішні ресурси дозволяють реалізувати великі проекти, але можуть вносити фінансовий тиск та втрату контролю.

Публічні інвестиції можуть бути спрямовані на соціальні та стратегічні цілі, але піддані політичному впливу. Приватні інвестиції надають гнучкість, але супроводжуються ризиком та можливою втратою контролю.

Обраний метод інвестування залежить від конкретних обставин, стратегічних цілей та ризикових уподобань підприємства.

Висновок до розділу 1

Розділ I присвячений теоретичним основам інвестування у розвиток виробничої інфраструктури. Здійснено глибокий аналіз ключових аспектів цього процесу.

Визначення понять і основні аспекти інвестування. У цьому підрозділі розкриваються основні поняття та аспекти інвестування. Важливим є усвідомлення того, що інвестування – це стратегічний процес, який передбачає вкладання фінансових ресурсів з метою отримання прибутку чи досягнення стратегічних цілей підприємства.

Важливість розвитку виробничої інфраструктури. Розділ докладно розглядає вплив розвиненої виробничої інфраструктури на діяльність підприємств. Висвітлено, як інфраструктура може оптимізувати виробничі процеси та підвищувати конкурентоспроможність підприємств.

Основні стратегії та методи інвестування. Аналіз різних стратегій та методів інвестування вказує на необхідність обрання оптимального шляху розвитку. Порівняння внутрішніх та зовнішніх ресурсів, а також публічних та приватних інвестицій, розкриває плюси та мінуси кожного підходу.

Висновок з даного розділу вказує на важливість врахування інвестиційних аспектів при плануванні та розвитку виробничої інфраструктури підприємств. Обрання оптимальних стратегій та методів інвестування є ключовим фактором для забезпечення сталого росту, оптимізації процесів та підвищення конкурентоспроможності в сучасному бізнес-середовищі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

2.1 Аналіз актуального стану умов ведення бізнесу в Україні

Проведено дослідження аналізу актуального стану та розроблено пропозиції щодо створення сприятливих умов для виробничої інфраструктури підприємств в Україні станом на серпень 2022 року.

Дослідження включає в себе таку загальну інформацію та доступну статистику щодо стану бізнесу в Україні після початку повномасштабної війни. Також, дані про зміни, що відбулися в законодавстві від початку воєнних дій, а відтак вони впливають на ведення бізнесу в Україні. Опис програм підтримки українських підприємств в умовах війни, аналіз проблем та потреб українців, які започаткували власну справу в Україні з початку війни, у підсумку зазначені висновки та рекомендації.

Загальна інформація та статистика щодо стану та потреб українського бізнесу після початку повномасштабної війни [30].

Повномасштабне вторгнення у лютому 2022 року нанесло значні втрати українській економіці. За даними Київської школи економіки, станом на 1.08.2022 року обсяг прямих збитків економіки України від пошкодження та руйнування житлових і нежитлових будівель та інфраструктури (у грошовому еквіваленті) становить \$108.3 млрд. Непрямі втрати попередньо оцінюються у \$128.8 млрд. [31]

Війна вплинула і на можливість бізнесових підприємств повноцінно функціонувати - 46,8% підприємств повністю або майже повністю припинили роботу з 24.02.2022 року; 12,4% не змінили або збільшили обсяги робіт у

порівнянні з довоєнним часом. Загальні втрати підприємств за час війни сягнули \$ 85 млрд. (не рахуючи недоотриманих прибутків). 19% підприємств вимушені здійснити релокацію зі Сходу України (близько 40% підприємств Сходу уже релокували свої виробничі потужності та персонал чи здійснюватимуть це найближчим часом). Дослідженням виявлено основні потреби бізнесу. Загальні потреби підприємств у фінансуванні становить \$ 73,9 млрд. Понад 41% підприємств пріоритетом вважають пошук фінансування. Для виробничої інфраструктури релокованих підприємств основні потреби полягають саме у пошуку виробничих та складських територій та приміщень, пошуку житла для працівників та фінансової підтримки щодо покриття оборотних коштів, також закупівлі обладнання.

Скорочення обсягів роботи призвели і до скорочення працівників на підприємствах. 20% персоналу були відправлені у відпустку, 27% працює на умовах зменшення зарплати, 20% було скорочено – це понад 1млн. осіб). Зафіксовано і міграційні настрої підприємців. Згідно за дослідженням IT Research Resilience навіть при умові євроінтеграції та лібералізації української економіки, 12% IT-спеціалістів намагаються виїхати за кордон. За результатами дослідження Gradus у 2022 році 32% респондентів перемістили свій бізнес, більшість (72%) в межах України, проти 11% - за кордон, однак 17% - як в межах України, так і за кордон.

Найпоширенішими причинами переміщення бізнесу є намагання зберегти бізнес (38%), наявність клієнтів/ замовлень на нових ринках (30%) і вирішення логістичних проблем (28%). Головними критеріями вибору країни для релокації бізнесу стали попит на продукт / послугу бізнесу (36%), розвинута інфраструктури (29%), незначна кількість законодавчих бар'єрів для започаткування бізнесу (29%). Вагому роль відіграє, також, впевненість

більшості (83%) в тому, що український бізнес є конкурентним і успішним на європейських ринках.

Дослідженням виявлено основні потреби бізнесу. Так, загальні потреби підприємств у фінансуванні становить \$ 73,9 млрд. 41% підприємств вважають своїм пріоритетом пошук фінансування. Представники ОВА та громад зазначають, що знають про релокований бізнес у своїй області; місцева влада долучається до пошуку приміщень і житла. Програми із надання безповоротної фінансової підтримки до 2022 року запроваджено у Львівській та Рівненській областях. У територіальних громадах про надання безповоротної фіндопомоги зазначено лише в Павлоградській міській раді Дніпропетровської області та Крупецькій сільській ТГ Хмельницької області. Виявлено низький рівень взаємодії ОВА, ТГ та бізнесу. 80% бізнесу не взаємодіють з ОВА та громадами. 96% не знають та не долучені до програм ОВА і ТГ щодо підтримки бізнесу. Зафіксовано також і низький рівень користування підприємств державними та міжнародними програмами бізнес-підтримки під час війни [32]. За результатами опитування Європейської Бізнес Асоціації представників бізнесу, 72% не користувались ні державними, ні міжнародними програмами для підтримки своїх підприємств. 15% скористались опцією сплати єдиного податку, 6% – іншими податковими пільгами, 2% – компенсацією за працевлаштування ВПО.

Незважаючи на такі труднощі, 93,4% бізнесу були залучені до допомоги країні під час війни, 70% – у волонтерську діяльність. Кожен бізнес переконаний, що саме їх розвиток – це створення нових робочих місць та вчасна і повна сплата податків. 33,4% - тобто третина бізнесу уже адаптувалась до умов війни і прийняла нову стратегію дій. Половина, близько 50,5% знаходяться в інтуїтивному процесі управління та роздумують про стратегію. Не бачать сенсу розробляти стратегії в умовах війни 11,1%.

Слід підкреслити, що відбувається і зміна бізнес-стратегій – 43% планують розвиток експорту. Розподіл за регіонами бізнесу, що орієнтований на експорт такий: 48,2% бізнесу на Заході, 47,8% на Півночі, 33% у Центрі, 36,2% на Сході та 30% на Півдні.

З квітня 2022 року розпочався процес відновлення бізнесу. Темп реєстрації нових бізнесів наприкінці липня становив 63% щодо аналогічного періоду 2021 року і 85% відносно періоду 2020 року.

За час війни (1.03-31.07.2022 р.) зареєстровано 80121 одиниць суб'єктів господарської діяльності. Найбільша їх частка розміщується у м. Київ, Дніпропетровській та Львівській областях. 85% зареєстрованих – це ФОПи. Поширеність цієї форми бізнесу пояснюється тим, що ФОПу не потрібен статут, статутний фонд, печатка. Відіграло роль також, спрощення реєстрації ФОПів та надання їм податкових пільг.

Наявність ресурсів, насамперед, фінансових, є основною потребою бізнесу. На думку власників та менеджерів бізнесу, основними перешкодами в розвитку бізнесу є таке:

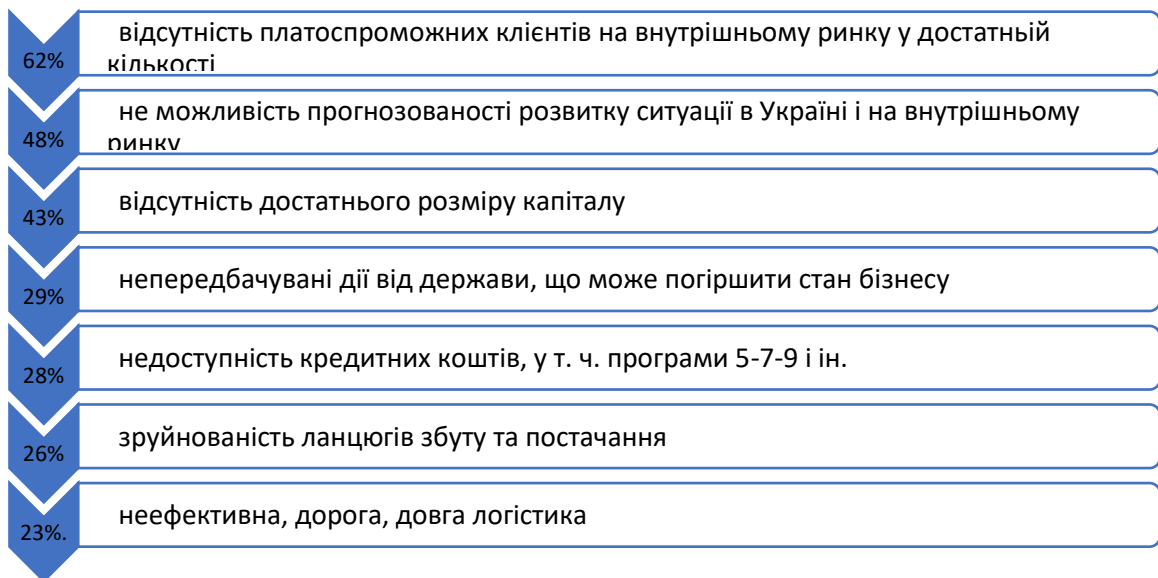

Рисунок 2.1 – Перешкоди в розвитку бізнесу

- відсутність платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку у достатній кількості – 62%;
- не можливість прогнозованості розвитку ситуації в Україні і на внутрішньому ринку – 48%;
- відсутність достатнього розміру капіталу – 43%
- непередбачувані дії від держави, що може погіршити стан бізнесу – 29%;
- недоступність кредитних коштів, у т. ч. програми 5-7-9 і ін. – 28%
- зруйнованість ланцюгів збуту та постачання – 26%;
- неефективна, дорога, довга логістика - 23%.

Дослідження UNITY «Експрес оцінка поточних шляхів молодіжного підприємництва» (04-05.2022 р.) виявило головні проблеми молодого бізнесу, який суттєво не відрізняється від проблем всього бізнесу в країні. Серед них [33]:

- зменшення попиту на товари і послуги;
- зруйновані ланцюги постачання;
- зростання вартості матеріалів і послуг;
- зростання ціни на обладнання та обмежена пропозиція;
- погіршенні витрати;
- втрата працівників;
- втрата клієнтів і ринків збуту;
- втрачені або пошкоджені активи;
- вичерпані оборотні кошти та заощадження;
- обмежений доступ до фінансів.

Опитування Європейської Бізнес Асоціація також свідчить про те, що оцінка підприємствам власної фінансової стійкості погіршується, а саме :34% повідомляють, що фінансових резервів вистачить на лише кілька місяців (у

квітні 2022 р. - 40%). 12% мають резерв на один місяць, а інші 12% – на 6 місяців. Лише 5% мають фінансових резервів на рік і більше. Про відсутність фінансових резервів зазначили 29% компаній.

Серед ключових рішень бізнесу на 2022-2023 рік, власники та менеджери зазначили такі [34]:

Рисунок 2.2 – Ключові рішення бізнесу

- пошук нових клієнтів / каналів продажів – 68%
- скорочення витрат – 52%
- пошук фінансування – 41%
- запуск нових напрямів бізнесу – 35%
- пошук партнерів на зовнішніх ринках – 32%
- розвиток експорту – 30%
- отримання заборгованості з клієнтів – 21%
- скорочення персоналу – 20%.

Про скорочення персоналу говорять представники бізнесу, які були опитані ЄБА. 39% опитаних сказали, що будуть вимушені скорочувати штат, 22% - зменшувати зарплатню.

2.2 Сучасний стан виробничої інфраструктури підприємств

Загальний огляд тенденцій у сучасній виробничій інфраструктурі, які можуть впливати на підприємства відображений у наступних напрямках:

Автоматизація та Індустрія 4.0: підприємства все більше використовують технології автоматизації, Інтернет речей (IoT), штучний інтелект (ШІ), аналітику даних та інші інноваційні рішення в рамках концепції Індустрії 4.0 для поліпшення продуктивності та оптимізації виробничих процесів.

Зелене виробництво: зросла увага до сталого розвитку та екологічних аспектів виробництва. Підприємства впроваджують енергоефективні технології, використовують відновлювальні джерела енергії та зменшують викиди в атмосферу.

Цифрова трансформація: впровадження цифрових технологій у виробництво, таких як облік даних в хмарі, мобільні додатки для моніторингу та керування процесами, розумна аналітика тощо.

Гнучкі виробничі моделі: підприємства стають більш гнучкими в адаптації до змін у попиті та ринкових умовах. Виробництво на замовлення, 3D-друкування та інші інноваційні підходи можуть забезпечити більшу гнучкість.

Кібербезпека: з огляду на зростання кількості підключених пристроїв та цифрових систем, підприємства активно працюють над підвищенням рівня кібербезпеки для захисту від можливих кібератак та витоків даних.

Ланцюг постачання: зростає значення оптимізації та цифровізації ланцюга постачання для покращення координації та ефективності у виробничих процесах.

Ці тенденції можуть відрізнятися залежно від галузі та регіону. Для отримання конкретної інформації про певне підприємство чи галузь рекомендується звертатися до відповідних джерел або звертатися до організацій, які спеціалізуються на аналізі промисловості.

Оцінка рівня розвитку виробничої інфраструктури визначається за різними параметрами та показниками.

Для оцінки технічного рівня розраховуються наступні показники: рівень механізації та автоматизації виробництва; рівень прогресивності технологічних процесів; середній вік технологічних процесів; середній вік технологічного обладнання; фондоозброєність праці робітників підприємства.

Для оцінки організаційного рівня розраховуються такі показники: рівень кооперування виробництва; рівень спеціалізації виробництва; коефіцієнт змінності роботи технологічного обладнання; комплектованість штатного розкладу підприємства; питома вага основних виробничих робітників в загальній чисельності робітників; коефіцієнт плинності кадрів; процент втрат робочого часу; коефіцієнт частоти травматизму; коефіцієнт ритмічності виробничих процесів,

Ефективність виробництва включає оцінку продуктивності, оптимізації процесів та зниження витрат виробництва; сталість виробництва; ступінь автоматизації та цифрової трансформації; екологічні аспекти; інвестиції та

фінансову стійкість. Оцінка може використовувати різні методології та індекси, які враховують ці показники.

В результаті проведеного магістерського дослідження виявлено такі ключові проблеми та недоліки в існуючій виробничій інфраструктурі підприємств.

Застарілі технології та обладнання – використання застарілого обладнання та технологій може призводити до низької продуктивності, великої кількості поломок та високих витрат на обслуговування.

Неадекватна цифрова трансформація – відсутність або неефективна імплементація цифрових технологій та систем може обмежувати ефективність виробничих процесів та конкурентоспроможність.

Неоптимальний ланцюг постачання та логістика – проблеми в організації ланцюга постачання, включаючи затримки в постачаннях та неефективну логістику, можуть впливати на час виробництва та вартість продукції.

Недостатня екологічна стійкість – відсутність заходів для зменшення впливу виробництва на навколишнє середовище та неадекватне використання енергетичних ресурсів.

Низький рівень кібербезпеки – недостатня захищеність цифрових систем від кібератак та витоків конфіденційної інформації може призводити до серйозних проблем з безпекою.

Недостатня кваліфікація робочої сили – відсутність кваліфікованих працівників та неефективні системи навчання можуть впливати на якість та продуктивність виробничого процесу.

Проблеми з управлінням та організацією – недоцільна структура управління, відсутність ефективних стратегій та неспроможність швидко адаптуватися до змін можуть призводити до організаційних труднощів.

Фінансові обмеження – відсутність необхідних інвестицій для модернізації та розвитку інфраструктури.

Правові та регуляторні обмеження – відсутність гнучкості через правові обмеження або несумісність з регуляторним середовищем.

Соціальні аспекти – проблеми, пов'язані зі стосунками працівників, включаючи високий рівень плинності персоналу або конфлікти на робочому місці.

Для точного виявлення проблем слід провести аналіз виробничих процесів, взаємодію з персоналом, оцінку використання ресурсів та інші дослідження.

2.3 Зміни, що відбулися в законодавстві від початку війни та впливають на ведення бізнесу в Україні

Для підтримки економіки та можливості ведення бізнесу в умовах війни урядом України прийняті низку змін і доповнень до чинного законодавства, що регламентують трудові відносини, процеси ведення бізнесу, податкову політику тощо.

Рисунок 2.3 – Зміни, що відбулися в законодавстві

Податкові зміни

Було введено нові підстави для перебування на єдиному податку, а також нові ставки податків. З 1 квітня 2022 року до припинення чи скасування воєнного або надзвичайного стану на території держави Україна платниками ЄП третьої групи можуть бути як фізичні особи – підприємці, так і юридичні особи тобто суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми. До них не застосовуватиметься обмеження щодо обсягу доходу та кількості осіб найнятих на роботу. Платникам ЄП третьої групи встановлена процентна ставка ЄП у розмірі 2% від задекларованого доходу. Застосування ставки цього податку у розмірі 2% від доходу передбачатиме включення ПДВ до складу єдиного податку [35].

ФОП – платники ЄП першої та другої групи мають право не сплачувати ЄП. Ці групи ФОП також повністю звільняються від ЄСВ. ФОП третьої групи

звільнятимуться від сплати ЄСВ за найманих працівників, які призвані до лав Збройних сил України та інших захисних формувань.

Також, введено мораторій на проведення перевірок, окрім перевірок декларацій при бюджетному відшкодуванні ПДВ та фактичних перевірок. Всі розпочаті перевірки було призупинено. Відмінено штрафи щодо несвоєчасної сплати податків та несвоєчасного подання податкової звітності в період воєнного стану.

Компенсація за працевлаштування ВПО

Роботодавцю компенсують витрати на оплату праці у розмірі 6,5 тис. грн. щомісячно за кожну працевлаштовану особу з числа ВПО у наслідок проведення бойових дій під час війни в Україні та 30 діб опісля його завершення за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету [35] .

Програма з релокації українських виробництв

Дана програма здійснюється від середини березня 2022 року Міністерством економіки України та розрахована на підприємства, які знаходяться на території активних бойових дій чи на території, де є така загроза. Пріоритетність мають стратегічні підприємства і підприємства, що займаються виробництвом товарів першої необхідності. Релокація здійснюється у безпечні території України. Переміщення бізнесу відбувається безкоштовно силами АТ «Укрзалізниця» та АТ «Укрпошта». Підприємства та бізнес, які мають змогу самотстійно перевезти свої виробничі потужності та обладнання, отримують допомогу щодо логістичних питань.

Релоковане підприємство отримає такий пакет державної підтримки, що включає в себе наступне:

- підбір місця локації та розташування підприємства;
- допомога із перевезенням;

- допомога щодо розселення працівників, котрі переїхали з підприємством чи у пошуку нових працівників;
- підтримка із відновлення логістики, у закупівлі сировини і у пошуку ринків збуту.

Для диджиталізації процесів релокації ДП «Прозорро.Продажі» за ініціативної підтримки Мінекономіки, при підтримці Мінцифри й націпроєкту Дія.Бізнес запущено платформу цифрової взаємодії щодо допомоги в релокації. ДП «Прозорро.Продажі» разом із з E-Tender і eDocs розроблено IT-систему, що дозволяє бізнесу подавати заявку, а відтак і отримати допомогу в переміщенні своїх виробничих потужностей та обладнання на безпечнію частину території України. Користування цією платформою для усіх користувачів є безкоштовним.

1.4 Програми підтримки бізнесу в умовах війни

Вагома роль у підтримці бізнесу в умовах війни надається державними органами.

Урядом затверджено низку програм щодо фінансової підтримки бізнесу. Серед них такі:

1. «Робота – це урядова грантова програма підтримки бізнесу. У кінці червня Урядом розпочато грантову програму щодо започаткування бізнесу, розвитку підприємницької діяльності та навчальних процесів. В рамках програми можна отримати такі гранти:

- для створення чи розвитку власного бізнесу (розміром до 250 тис. грн.);
- для створення чи розвитку переробного підприємства (розміром до 8 млн грн.). Для перших тисячі заявників надаватиметься 70% від вартості

запропонованого проєкту, для наступних підприємств, що подали заявки – 50% вартості їх проєкту;

- на розвиток власного ягідництва, садівництва та виноградарства (розміром до 400 тис. грн. за гектар);

- на розвиток тепличного господарства (розміром до 7 млн. грн за 2 гектари). Для перших тисячі заяв надаватиметься 70% від вартості їх проєкту, а для наступних заявок – 50%;

- конвертована позика чи грант для створення або розвитку стартапу (розміром від 750 тис.грн. до 8 млн.грн.).

Для участі у програмі бізнес (діючий та той, хто хоче таким стати) матимуть можливість підготувати типовий проєкт чи бізнес-план та із заявкою надати через портал Дія чи сайт Фонду розвитку інновацій (для грантових проєктів на розвиток стартапів). Банки мають здійснювати оцінювання бізнес-плану чи типового проєкту. Рішення щодо надання гранту має прийматися Державною службою зайнятості (як у випадку створення, так і розвитку підприємства), Мінекономіки (тільки при створенні переробних підприємств), Мінагрополітики (щодо створення тепличного господарства, розвитку власного проєкту садівництва чи ягідництва, чи виноградарства), а також конкурсною комісією (за умов створення стартапів).

Кошти грантів можна витратити на купівлю абсолютно нового обладнання, необхідних матеріалів та інструментарію. Гранти передбачають часткове співфінансування з боку засновника бізнесу.

Обов'язковими є умови сплати податків і зборів, створення зазначеної кількості робочих місць (згідно кожного виду гранту).

2. Кредитування під 0% в рамках програми «5-7-9». В середині березня 2022 року, була розширена програма кредитування «5-7-9%». Бізнес в умовах воєнного часу та місяць після завершення війни мають можливість

взяти кредити розміром до 60 млн. грн. під 0%, надалі – 5%. На реалізацію такого інвестиційного проекту та на рефінансування видів заборгованості кредит надається не більше ніж на 5 років. Для фінансування оборотного капіталу тільки на 3 роки. Кредит зможе отримати будь-яке українське підприємство, де кінцевим бенефіціаром із часткою понад 50% є українці).

3. Фінансова підтримка ветеранського бізнесу. Українським ветеранським фондом запущено проєкт з мікро фінансування бізнесу. Ветерани і члени їхніх сімей, які стали після 24.02.2022 року ВПО і мають підтверджений цей статус, можуть одержати грошове відшкодування розміром до 20 тисяч гривень на купівлю товарів, які є необхідні для ведення їх власної справи. Інформаційна підтримка надається урядовими органами в рамках найвідомішого проєкту щодо розвитку підприємницької діяльності та експорту, а саме – Дія.Бізнес. Він наразі, реалізується Міністерством цифрової трансформації України разом із Офісом з розвитку підприємництва та експорту. Проєкт включає он-лайн платформу і мережу центрів підтримки підприємців. Інформаційний розділ цього порталу «Підтримка бізнесу в умовах війни» містить необхідну інформацію про державні програми бізнесу в умовах війни, інформацію про різні ініціативи щодо підтримки бізнесу.

Спільно з Офісом з розвитку підприємництва та експорту було створено платформу із актуальною інформацією необхідною для українських експортерів, котрі готові постачати свою продукцію за межі України в умовах війни. Платформа містить інформацію про Каталог українських експортерів (е-каталог є безкоштовним онлайн-сервісом, де розміщується інформація про українських товаровиробників товарів, які готові експортувати продукцію в умовах війни. Цей Каталог створений для налагодження прямих контактів бізнесу між іноземними та українськими підприємствами); платформу «Biz For Ukraine» для українських підприємств, які мають змогу дистанційно

надавати сервісні послуги для іноземного бізнесу (каталог компаній у сфері IT, інжинірингу, консалтингу та креативної індустрії); The Supply Chain Resilience (SCR) platform (це є платформа, яка була створена з метою допомоги українським підприємствам із пошуку міжнародних партнерів, також захисті міжнародних ланцюгів постачання (збереженні, реструктуризації або заміні існуючих). Платформа заснована при ініціативі Європейської мережі підприємств (Enterprise Europe Network) за співпрацею із European Cluster Collaboration Platform, а також за підтримкою European Commission and EISMEA); Ukrainian Food Platform (це інтернет-сервіс, що зорієнтований на продаж на іноземні ринки готового продовольства); Do Business With Ukrainians (це є платформа, ініціаторами створення якої стали випускники LvBS, із просування українського бізнесу за кордоном. Дана ініціатива допомагає у пошуку та пропозиції міжнародним компаніям співпраці із верифікованими підприємствами із України, а також допомагає українським суб'єктам підприємницької діяльності успішно реалізовувати міжнародні контракти (тут освітня та менторська підтримка).

Міністерством закордонних справ України від 2021 року запущено цифрову платформу #Nazovni, що покликана спростити для українським підприємствам процес пошуку інформації щодо можливостей експорту їх продукції. Її робота активізувана весною 2022 року. Суб'єктам підприємницької діяльності, котрі планують експортувати їх продукцію та послуги, слід зареєструватися на цій платформі та створити відповідну заявку. Представники Посольств України за кордоном аналізують заявку та надають персоналізовані рекомендації щодо спрощення виходу на експорт. Суб'єкти підприємницької діяльності можуть отримувати прямі контакти потенційних партнерів, перелік виставок та форумів, а також доступ до інших додаткових інформаційних матеріалів про іноземні ринки.

Вагому грантову підтримку українському бізнесу надають й міжнародні програми. Програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України» підтримує як стартапи, так і бізнес з метою підвищення їх конкурентоспроможності і на внутрішньому ринку України, і на міжнародних ринках. Після повномасштабного вторгнення, Програмою зосереджено зусилля на збереженні рівня економічної стійкості України і відновленні української економіки, яка постраждала від російської агресії.

В межах програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» можуть надаватися гранти щодо реалізації діяльності із підтримки безперервності і відновлення бізнесу. Діяльність підприємств може бути зосереджена на вирішення потреб, а саме:

- покращення бізнес-моделей та бізнес-процесів;
- розбудова організаційної структури та потенціалу;
- розвиток виробництв;
- продажі, цифрові і торгові можливості.

Ці потреби також можуть включати: інформаційно-технологічні рішення (ІТ); розробку продуктів та інновацій; інструментарій і стратегії; створення чи відновлення ланцюгів поставок; підсилення підготовки персоналу і забезпечення персоналом; покращення онлайн-маркетингу та просування як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках; підвищення рівня конкурентоспроможності бізнесу; покращення рівня доступу до фінансування для бізнесу, та іншу подібну діяльність, яка пов'язана із підтримкою процесів безперервності та відновлення бізнесу. В межах грантової програми надано 50 грантів для українського бізнесу загальним розміром 36 мільйонів гривень впродовж 07.2022 – 07.2023 рр.

Гранти надаються також в межах проектів, що реалізуються за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». До

прикладу, в рамках проєкту «Підтримка бізнесу під час війни та в післявоєнний період», який реалізується Українським центром сприяння інвестиціям та торгівлі фінансову підтримку отримають 15 підприємств для створення чи відновлення, або ж масштабування, релокації бізнесу. Загальний розмір фонду складає 1503750 грн. і буде розділений між учасниками, для того щоб максимально задовольнити потреби їх бізнесу.

Мікрогранти розміром по 125 тис. грн (4 тис. євро) передбачені в рамках програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація» (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH). Гранти надавалися з 13.05.2022 р. через портал «Дія». Пріоритетність надана підприємствам, які виробляють товари та послуги життєво необхідні для громадян України та ЗСУ. Цей механізм розроблено спільно з Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України та Офісом з розвитку підприємництва та експорту України.

Програма щодо розширення можливостей жіночого підприємництва від Естонської ради у справах біженців, Гараж48 та Запорізького благодійного фонду «Єдність за майбутнє» проводиться для осіб жіночої статі, які втратили джерела доходів для забезпечення своєї сім'ї через війну в Україні. А саме 100 нових бізнес-ідей і 60 існуючих бізнесів відібрано до участі в навчальній програмі. Мінімум 31 жінка або бізнес-команда, які є очолювані жінками, отримають підтримку у розмірі від 20 тис грн до 150 тис. грн разом з підтримкою наставника протягом 6 місяців.

Програма впроваджується від липня 2022 року до квітня 2023 року. В рамках цієї програми проводяться відкриті воркшопи для підтримки і подальшого розвитку бізнесу.

Ресурсним центром ГУРТ надаються міні-гранти підприємцям, які забезпечують для населення України критичні потреби та на зайнятість ВПО.

Загальний бюджет цього конкурсу міні-грантів – 310000 доларів США. Максимальний розмір гранту становить 360 тисяч грн. Розмір окремого затвердженого гранту залежить від кількості ВПО, які зайняті у бізнесі протягом терміну впровадження гранту.

Окрім фінансової підтримки реалізуються менторські та навчальні програми із підтримки бізнесу щодо надання у безкоштовне користування приміщень. Більшість цих програм міжнародної підтримки бізнесу в умовах війни спрямовані на підтримку бізнес-леді. Наприклад, Київською школою економіки KSE Graduate Business School та мережею бізнес-центрів міста Києва Forum Group розпочато у серпні 2022 року проєкт «РЕ:старт. Безпечний простір для вашого бізнесу». Проєкт спрямовано на підтримку українського бізнесу, який опинився на межі банкрутства через фізичне розташування в окупованих/деокупованих/постраждалих територіях внаслідок воєнних дій. Для таких підприємств Forum Group надано офісні приміщення у столиці для безкоштовного користування періодом – три місяці. Підприємства можуть претендувати на приміщення із такою площею 20, 30 та 120 кв.м., локація – один із бізнес-центрів Києва. KSE Graduate Business School надано менторську підтримку, що допомагає оцінити стан бізнесу та надає поради щодо переміщення й адаптації бізнесу до нових умов.

«TERRA. Курс на сталий розвиток» – навчальна програма (03-10.2022 р.), що реалізується в межах проєкту ПРООН «Побудова кращого майбутнього: відновлення ММСП України після COVID у напрямі посилення стійкості та сталого розвитку» Центром «Розвиток КСВ», ГО «Центр стратегій та комунікацій Синергія в дії» та Всеукраїнської ради жінок-фермерок. Програма спрямована на розвиток практичних антикризових управлінських навичок жінок, які мають досвід керівництва підприємствами бізнесу агропродовольчого сектору (сільського господарства, харчової промисловості,

громадського харчування), менторську та комплексну індивідуальну консалтингову підтримку для підготовки бізнес-проектів та їх реалізації [37].

У рамках проекту «Підтримка бізнесу під час війни та в післявоєнний період», що реалізовується Українським центром сприяння інвестиціям та торгівлі імплементується програма релокації West Business Hub та серія семінарів «Платформа сталого розвитку бізнесу». Участь у програмі мають змогу взяти суб'єкти підприємницької діяльності та власники бізнесу сімейного типу. За програмою West Business Hub пропонується фінансова підтримка, а саме: оплата площі в оренді у West Business Hub (м. Львів або м. Тернопіль) терміном до 6 місяців, організація щодо розміщення та облаштування робочих місць, виробництва чи навіть офісу; надання консультацій та менторська підтримка; можливість подальшого розвитку та масштабування бізнесу в співпраці з менеджерами розвитку бізнесу. Серія семінарів від «Платформа життєстійкості бізнесу», що розпочато у серпні 2022 року є онлайн- та офлайн-семінарами для жінок у бізнесі, власниць бізнесу сімейного типу та жінок, що потребують подальшого розвитку своїх навичок, щодо питань виходу на міжнародний ринок, життєвої стійкості бізнесу, та підтримки психологічної компоненти і вдосконалення навичок/вмінь першої медичної допомоги. Учасникам семінарів надається групове менторство за питаннями правового ведення бізнесу для жінок-підприємниць.

2.5 Аналіз проблем та потреб бізнесу започаткованого в Україні

Окрім загальних проблем щодо розвитку бізнесу, що досліджено у розділі 2.1 даної роботи, важливим є виокремлення основних проблем і потреб тих, хто започаткував або планує започатковувати власну справу в Україні –

де іде війна. В рамках проєкту Future of Work за програмою «Мріємо та діємо» (червень-липень 2022 року) досліджено проблеми та потреби громадян України, які планують започаткувати власний бізнес. Результатами обговорення із експертами були виявлено наступне:

- недостатній рівень практичного досвіду та відсутність (Soft skills) м'яких навичок та компетенцій щодо започаткування власної справи через відсутність власної бізнесу та навчання у відповідних програмах;

- не знання, не розуміння ситуації та реалій на Заході України щодо напрямків для започаткування власного бізнесу, оскільки відсутні контакти в новому непередбачуваному середовищі; нерозуміння ситуацій локального ринку та не знання тих, хто може допомогти й чим саме;

- страх невдачі або невпевненість успішної бізнес-ідеї через незнання процесів започаткування власної справи, до кого звернутись за менторством і консультацією;

- відсутність чи низький рівень знань щодо написання бізнес-планів через не знання процедур формування схожих документів або відсутність знань куди звернутись;

- брак підтримки консультаційного та менторського характеру щодо започаткування власного бізнесу через відсутність дієвої мережі менторів та ширення інформації про можливості отримання менторської підтримки;

- відсутність інформації щодо локальних інституцій сприяння розвитку чи підтримки бізнесу через відсутність процесів інформування про діючі інстанції на регіональному рівні існуючими каналами комунікації на рівні влади;

- динамічні зміни на ринку – складність оцінювання потреб та реакцій ринку через відсутність дієвої і реальної маркетингової інформації, відсутність процедур хеджування – страхування ризиків;

- невідомість та не розуміння майбутнього через неможливість стратегічного планування, наскільки довго бізнес працюватиме на новому місці чи на скільки затягнеться війна;

- відсутність «моди» на бізнес як альтернативи (самозайнятість) через відсутність процедур інформування про успішні історії та тренди.

Фіксуються і потреби вищих рівнів – самовираження, самореалізація та покращення матеріального стану за умов відсутності достатньої кількості місць працевлаштування за обраною професією на територіях тимчасового чи нового проживання та за рахунок зменшення пропонуванних вакансій на рівні регіону.

Додатковими потребами є наступні: потреба в якісному швидкому менторстві, в спільноті/асоціації однодумців, де можна отримати консультації або ж пораду фінансового, фіскального та організаційного характеру на місцях.

Розробка пропозицій щодо удосконалення існуючих об'єктів

Розробка пропозицій щодо удосконалення існуючих об'єктів вимагає цілеспрямованого підходу та компетентності в різних аспектах. Нижче представлено загальне керівництво для розробки таких пропозицій:

Аналіз поточного стану: Проведіть докладний аналіз існуючих об'єктів, оцініть їхню функціональність та відповідність вимогам і стандартам. Визначте слабкі місця, можливості для оптимізації та апгрейду.

Врахування потреб користувачів: Здійсніть зворотний зв'язок з користувачами, співробітниками та іншими стейкхолдерами, щоб з'ясувати їхні потреби та пропозиції. Враховуйте побажання та вимоги користувачів при розробці удосконалень.

Технічне оновлення: Розгляньте можливості технічного оновлення обладнання та систем. Впроваджуйте нові технології, які можуть покращити ефективність та надійність об'єктів.

Оптимізація процесів: Аналізуйте внутрішні процеси та ідентифікуйте можливості для їх оптимізації та прискорення. Впроваджуйте автоматизацію та системи управління для полегшення роботи та зменшення витрат часу.

Стандартизація та уніфікація: Введіть стандартизацію та уніфікацію процесів та обладнання для спрощення управління та обслуговування. Зменшуйте різноманітність та складність систем для підвищення ефективності.

Стратегічне планування: Розробіть стратегічний план для вдосконалення об'єктів, визначте кроки та етапи впровадження змін. Враховуйте довгострокові перспективи та технологічні тенденції.

Енергоефективність та сталість: Розгляньте можливості для покращення енергоефективності об'єктів та впровадження практик сталого виробництва. Вивчайте використання відновлювальних джерел енергії та зелених технологій.

Безпека та екологічна відповідальність: Забезпечте високі стандарти безпеки для персоналу та користувачів об'єктів. Враховуйте екологічні аспекти та дотримання вимог стосовно відповідальності перед природою.

Освіта та навчання: Розробіть програми навчання та підвищення кваліфікації для персоналу з метою використання нових технологій та покращення професійних навичок. Створюйте середовище, що сприяє постійному навчанню та інноваціям.

Моніторинг та звітність: Встановіть системи моніторингу та збирання даних для постійного контролю за ефективністю удосконалень. Проводьте

регулярні аудити та звітність з метою визначення результатів та планування подальших заходів.

Ці пропозиції є орієнтованими та можуть бути адаптовані в залежності від конкретних вимог та умов кожного об'єкта. Поєднання цих стратегій може сприяти створенню вдосконаленої та конкурентоздатної інфраструктури.

Висновок до розділу 2

Війна привела до величезних витрат та втрат в економіці України. Майже 50% підприємств не працюють, порушенні ланцюги у постачанні, більша частина підприємств скоротила обсяги їх діяльності, відбувається скорочення розміру заробітних плат працівників чи навіть їх звільнення, бюджет України не доотримує податкових надходжень. З метою підтримки бізнесових структур, Урядом запроваджено значні зміни у регуляторній і податковій політиках, надається фінансова підтримка бізнесу, впроваджуються програми релокації та підтримується експортний потенціал бізнесу. Міжнародними програмами щодо розвитку впроваджуються чисельні навчальні та освітні програми підтримки суб'єктів підприємницької діяльності та виділяються гранти безпосередньо на підприємництво. Нажаль, не існує єдиної он-лайн платформи із міжнародної бізнес підтримки в Україні. Однак, натомість державний цифровий портал Дія.Бізнес, який створено і, який функціонує завдяки Мінцифри разом із Офісом з розвитку підприємництва та експорту, містить всю необхідну інформацію про діючі державні програми підтримки бізнесу. 3,9% бізнесу знають і є долучені до програм ОВА і громад підтримки бізнесу. Адаптація бізнесу до війни України відбувається швидкими темпами - третина підприємств мають антикризові стратегії, а половина замислюється над цим; збільшується кількість реєстрації нових підприємств, відбувається динамічний перехід для впровадження експортних

бізнес-стратегій – 43% бізнесу планують розвиток експорту. Однак, важливими проблемами бізнесу в Україні залишаються:

1) доступність фінансових ресурсів для відновлення та розвитку бізнесу. Потреби тільки МСБ оцінюються в \$73 млрд., а їх частка, яка знає або отримала таку підтримку від місцевих програм розвитку ОВА чи ТГ незначна – 5,9%. 28% бізнесу користувались міжнародними та державними програмами для підтримки діючого бізнесу, із них 15% користувались опцією сплати єдиного податку 2%, 6% – іншими видами податкових пільг, 2% – компенсаціями за працевлаштування ВПО

З метою збільшення частки бізнесу, який користується міжнародними та державними програмами для підтримки бізнесу потрібно:

- створити єдину уніфіковану платформу, де розміщуватиметься інформація про міжнародні та державні гранти; можна доповнити платформу Дія.Бізнес такою інформацією. Розміщувати інформацію про таку платформу слід на веб-ресурсах бізнес-асоціацій чи об'єднань, податкових інституціях, ОВА, ТГ, профільних місцевих медіа тощо.

- державна (національна) система фінансової підтримки бізнесу (кредитування за програмою 5-7-9%) за умов обмежених ресурсів вимагає виділення пріоритетних напрямів кредитування в напрямку Плану майбутньої відбудови країни.

2) Зруйновані ланцюги постачання, довга й дорога логістика. Налагодження нових ланцюжків постачання для релокованого бізнесу можливо за рахунок:

- Постійного моніторингу бізнес-активностей регіонів, проведення регіональних маркетингових досліджень, консультативна підтримка з побудови нових ланцюгів постачання та логістики. Це на постійній основі

можуть робити як бізнес-асоціації та консультаційні агенції за підтримки міжнародних партнерів.

- Розміщення результатів регіональних маркетингових досліджень ринку та моніторингу активності бізнесу на безкоштовних/відкритих он-лайн платформах, веб-ресурсах бізнес-асоціацій, центрів підтримки бізнесу, ОВА, ТГ тощо.

- Освітня та інформаційна підтримка із отримання доступу до програм державних закупівель. Допоможе бізнесу МСБ на нові ринки.

3) Відсутність достатньо платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку. Ця проблема вимагає від підприємств перегляду стратегії бізнесу і орієнтації на експорт продукції і послуг. Тут існує значна кількість приватних та державних ініціатив. Країнами світу і ЄС в умовах війни скасовуються мита на українські товари, це допомагає українським підприємствам посилити свої позиції на міжнародному ринку. Офісом із просування експорту України розміщено на порталі Дія.Бізнес аналітичні матеріали, гайди тощо про експорт. Створено також навчальні курси щодо процесу експорту. Однак, не вистачає індивідуальних менторських та консультаційних підтримок для учасників цих освітньо-навчальних курсів. Рекомендовано, запровадити програми менторства та консультування, які спрямовані на формування знань саме експортної діяльності для окремих категорій (жінки, ВПО, молодь), які у процесі відкриття власної справи.

Важливою компонентою відновлення економічного розвитку має стати сприяння у створенні нових підприємств. Прагнення створити власний бізнес після війни є поширене серед українців, а саме 27% мешканців країни.

Урядом заплановано для створення мікропідприємств надавати гранту у розмірі 250 тис. грн. План виділень – 20 тисяч грантів за рік. Участь може взяти громадянин України, який не працює та не веде бізнес. Для отримання гранту

подається заявка та бізнес-план через онлайн портал Дія чи у відділення «Ощадбанку». Заявка та бізнес-план оцінюється фахівцями Ощадбанку та Державного центру зайнятості. У випадку відповідності критеріям, грантові кошти перераховуються на окремий рахунок, з якого можна буде придбати компоненти виробничого потенціалу чи частково оплатити оренду. Додатково бізнес може отримати кредит згідно програми «5-7-9» розміром до 2,5 млн грн. Кошти можна спрямовувати на реконструкцію чи будівництво приміщень, придбання додатково необхідного обладнання або ж фінансування оборотного капіталу. Обмеження можливостей Урядом України у наданні грантів на відкриття власного бізнесу актуалізують питання щодо пріоритетності видачі таких видів кредитів. До пріоритетних критеріїв рекомендується додати наступні:

- Галузь економіки, першочергову підтримку має отримувати бізнес, який планує відкривати власну справу у галузях економіки, що є пріоритетними для розвитку держави в майбутнього контексті Плану відбудови країни. Сільське господарство та агробізнес є надважливими та представляє сектори потенційного майбутнього зростання з т. з. зайнятості та підприємницької діяльності через надвеликі їх втрати в певних регіонах та через те, що близько 70% ВПО знайдено притулок у малих містах (35%), сільських місцевостях (32%) і передмістях (7%). Після закінчення війни активно будуть розвиватися і потребуватимуть додаткових кадрів будівництво, с/г, логістика, виробництво продуктів харчування, торгівля, виробництво хімічної продукції, меблів, електричного устаткування. У післявоєнному відновленні робитиметься акцент на створенні доданої вартості в розвинутих галузях.

- Громадяни, зі статусом ВПО чи українські біженці в країнах Європи. Розвиток бізнесу відіграватиме суттєву роль щодо забезпечення зайнятості та

генерування доходів. Згідно міжнародного досвіду, надання грантів на відкриття власного бізнесу є дієвим мотивом для повернення біженців. Тільки 10% українців, які виїхали з України після початку війни, не планують повертатися в Україну після закінчення війни.

- Бізнес, який створюється жінками або молодими людьми. Молодим особам та жінкам важко знайти роботу, особливо за умов зростаючого безробіття. Згідно даних Державної служби зайнятості, на одне робоче місце претендують 12 осіб. Експертами прогнозується, що великий розрив між пропозицією та попитом на ринку праці залишатиметься на довго, а відносно цих двох категорій осіб існує прихована дискримінація. Також, вони не мають фінансових ресурсів достатніх для відкриття власного бізнесу. Це обумовлюється тим, що молоді люди тільки виходить на ринок праці, а жіноцтво має менший розмір заробітної плати, ніж чоловіки. Наприкінці 2021 року заробітна плата жінки в Україні становила 80% від розміру заробітної плати чоловіка. Також традиційно, жінки працюють у галузях економіки, де зарплата є нижчою (освіта та охорона здоров'я). Істотний вплив має також існування стійких стереотипів в суспільстві щодо жіночої ролі, починаючи з розподілу хатніх обов'язків та вихованням дітей. Окрім фінансової підтримки, молоді та жіночому підприємництву необхідна нефінансова підтримка у вигляді менторства та консультацій.

- Вирішення базових потреб осіб, які бажають започаткувати власний бізнес, а саме поширення мережі програм чи установ щодо підтримки підприємництва. До прикладу, BusinessHUBи, створені в областях, якими прийнято найбільшу кількість ВПО. Їхні програми роботи обов'язково доповнити побудовою мереж менторів та консультантів із питань підприємництва, окрім існуючих інформаційно-освітніх заходів.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНВЕСТИВАННЯ У ВИРОБНИЧУ ІНФРАСТРУКТУРУ

3.1 Розробка інвестиційних проектів

Розробка інвестиційних проектів є важливим етапом для залучення інвестицій та успішної реалізації підприємницьких ідей. Розглянемо загальний огляд процесу розробки інвестиційного проекту:

Визначення ідеї проекту: ідея описується чітко та зрозуміло, визначаються основні цілі та завдання проекту.

Проведення попереднього аналізу: оцінюються ринкові можливості та попит на продукт чи послугу, проводиться SWOT-аналіз для визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз.

Визначення обсягу та масштабу проекту: визначається обсяг робіт, потрібні ресурси та тривалість проекту, оцінюються фінансові та технічні обмеження.

Розробка бізнес-плану: складається докладний бізнес-план, який включає опис бізнес-моделі, маркетингові стратегії, план фінансових потоків та ризиків, визначається потреба в інвестиціях та їхнє використання.

Оцінка ефективності проекту: розраховуються показники ефективності, такі як NPV (чиста приведена вартість), IRR (внутрішня норма прибутку) та інші, проводиться чутливість аналізу для оцінки впливу змінних факторів на проект.

Юридичний аспект: визначається правовий статус підприємства, розглядаються всі правові аспекти інвестування та проекту.

Презентація проекту інвесторам: розробляється презентація, яка відображатиме ключові аспекти проекту; готуються відповіді на можливі запитання потенційних інвесторів.

Залучення інвестицій: проводяться переговори з інвесторами та фінансовими установами, укладаються угоди та розпочинається процес фінансування.

Моніторинг та управління проектом: вводиться система моніторингу для відстеження прогресу проекту; забезпечується ефективне управління ресурсами та вирішення проблем.

Оцінка результатів: проводиться оцінка результатів після завершення проекту для покращення майбутніх інвестиційних проектів. Точний процес може варіюватися в залежності від характеру проекту та конкретних вимог.

Розвиток виробничої інфраструктури включає в себе створення або модернізацію промислових об'єктів з метою покращення ефективності та конкурентоспроможності виробництва. Конкретними прикладами інвестиційних проектів для розвитку виробничої інфраструктури можуть стати такі:

Розширення виробничих майданчиків: придбання нових земельних ділянок для розширення площі виробництва; будівництво нових приміщень та складських просторів.

Модернізація виробничого обладнання: придбання та впровадження сучасного технологічного обладнання, автоматизація виробничих процесів для підвищення продуктивності та зменшення витрат.

Енергоефективність та відновлювана енергія: встановлення енергозберігаючих технологій та систем; запровадження виробництва енергії з відновлювальних джерел, таких як сонячні батареї чи вітрові турбіни.

Створення дослідницьких та інноваційних центрів: розробка лабораторій для вивчення нових технологій та виробничих процесів; залучення фахівців та науковців для впровадження інновацій.

Оптимізація логістичних систем: впровадження сучасних систем управління логістикою та постачанням; створення ефективної системи складського управління.

Безпека праці та екологічні стандарти: модернізація технічних засобів для забезпечення безпеки працівників, впровадження екологічно чистих технологій для зменшення впливу виробництва на навколишнє середовище.

Оптимізація виробничих процесів: аналіз та оптимізація виробничих ланцюгів для зменшення витрат і підвищення ефективності, впровадження систем Lean Manufacturing та інших методів оптимізації.

Сприяння переходу до цифрової трансформації: впровадження цифрових технологій та систем для збору та аналізу даних, заведення «Індустрії 4.0» для автоматизації та підвищення ефективності виробничих процесів.

Інвестиційні проекти спрямовані на покращення конкурентоспроможності бізнесу та створення стійкої та ефективної виробничої інфраструктури. Залучення фахівців з різних галузей та розробка чіткого плану виконання є ключовими аспектами успішної реалізації таких проектів.

Розробка бізнес-плану та фінансової моделі – це ключовий етап для успішної реалізації будь-якого проекту. Розробка бізнес-плану включає таке: вступ; опис ідеї проекту та його цілей; пояснення проблеми, яку проект вирішує; аналіз ринку (вивчення цільового ринку та його об'єму, визначення цільової аудиторії та конкурентів); SWOT-аналіз (сильні та слабкі сторони, можливості та загрози); бізнес-модель (опис моделі виручки, визначення

ключових партнерів та ресурсів, визначення каналів розповсюдження та співпраці); маркетинг та продажі (рекламна стратегія та план просування продукту, план залучення та утримання клієнтів, прогнози продажів та маркетинговий бюджет); операційний план (опис виробничих або надання послуг процесів, визначення потреб в ресурсах та постачальниках, план виробничої потужності та ланцюга постачання); команда та управління (профілі ключових учасників та їхні ролі, план пошуку та утримання персоналу); ризики та стратегії (ідентифікація можливих ризиків, розробка стратегій для зменшення або управління ризиками); фінансовий план (прогноз прибутку та збитків, прогноз готівкових потоків, баланс та звіт про фінансовий стан, розрахунок ключових показників ефективності (ROI, NPV, IRR); план виведення проекту на ринок (опис вихідної стратегії або продажу підприємства); апендикс (додаткова інформація, дослідження та важливі документи).

Не менш важливим у розробці нових ідей за залученні інвестиційних ресурсів у виробничу інфраструктуру є фінансова модель. Фінансова модель включає такі компоненти: продажі та доходи (прогноз продаж для продуктів чи послуг, розрахунок середнього чеку та частоти покупок); витрати (розробка детального переліку витрат (фіксовані та змінні), включення витрат на зарплату, оренду, маркетинг, виробництво та інше); готівкові потоки (розрахунок місячних та річних готівкових потоків, урахування часових відмінностей між отриманням доходу та витратами); баланс (створення прогнозу балансу на рік вперед, включення активів, пасивів та власного капіталу); визначення ключових показників ефективності (розрахунок ROI, NPV, IRR, аналіз точки беззбитковості (Break-even analysis), чутливість та аналіз ризиків (розгляд можливих змін в параметрах та їх вплив на фінансові

показники, врахування ризиків та розробка стратегій їх управління), деталізовані розрахунки (подробиці всіх вхідних даних та розрахунків).

Важливо забезпечити логічність, консистентність та реалістичність всієї інформації в бізнес-плані та фінансовій моделі. Також рекомендується використовувати актуальні дані та здійснювати регулярні оновлення плану з урахуванням змін у бізнес-середовищі.

3.2 Оптимізація використання інвестицій

Оптимізація використання інвестицій – це ключовий етап для забезпечення максимальної ефективності та прибутковості проекту. Порадами щодо оптимізації використання інвестицій є такі:

Чітке визначення цілей (чітке визначення мети інвестицій та очікуваних результатів, визначення ключових показників ефективності (KPI) для вимірювання виконання).

Детальний бізнес-план (озроблення детального бізнес-плану та фінансової моделі, уточнення всіх витрат та прибутків із врахуванням можливих ризиків)

Етапна реалізація (розгляд етапів реалізації проекту для оптимального використання ресурсів, фінансування етапів проекту, починаючи з найбільш критичних чи прибуткових).

Розуміння ринку (глибоке вивчення цільового ринку та його динаміки, врахування змін у споживчому попиті та конкурентному середовищі).

Оптимізація виробничих процесів (впровадження технологічних інновацій для оптимізації виробничих процесів, мінімізація витрат на виробництво та підвищення продуктивності).

Ефективне управління проектом (застосовування ефективних методів управління проектами, відстежування за виконанням графіка та бюджету, управління ризиками).

Вивчення ефективних стратегій маркетингу (визначення найефективніших каналів маркетингу та реклами для залучення клієнтів, впровадження маркетингових стратегій, які дозволяють максимізувати прибуток).

Управління обсягами та запасами (оптимізація обсягів виробництва відповідно до реальних потреб ринку, управління запасами, уникнення перевищення чи нестачі товарів).

Вивчення ефективних стратегій маркетингу (визначення найефективніші каналів маркетингу та реклами для залучення клієнтів, провадження маркетингових стратегій, які дозволяють максимізувати прибуток).

Моніторинг та вдосконалення (забезпечення систематичого моніторингу результатів та відстежування ключових показників ефективності, постійне оцінювання ефективності стратегій та готовність до внесення коректив).

Оптимізація інвестицій вимагає систематичної роботи, ретельного аналізу та готовності до адаптації стратегій під змінюючіться умови ринку та проекту.

Ефективне використання інвестиційних ресурсів є ключовим для успіху будь-якого проекту чи підприємства. Методами та стратегіями для оптимізації використання інвестицій є: детальне планування, аналіз ризиків, етапне фінансування, оптимізація виробничих процесів, ефективне управління запасами, енергоефективність та сталкерство, ефективне використання технологій, співпраця з партнерами, моніторинг та аналіз показників

ефективності, аналіз альтернатив. Ефективне використання інвестиційних ресурсів вимагає систематичного аналізу, гнучкості та зосередження на стратегічних цілях. Забезпечте собі гнучкість управління та готовність до коригування стратегій відповідно до змін у середовищі.

Залучення додаткових фінансових джерел може бути важливим кроком для забезпечення стабільності та розвитку проекту чи підприємства. Нижче подано кілька можливостей та стратегій для залучення додаткових фінансових ресурсів:

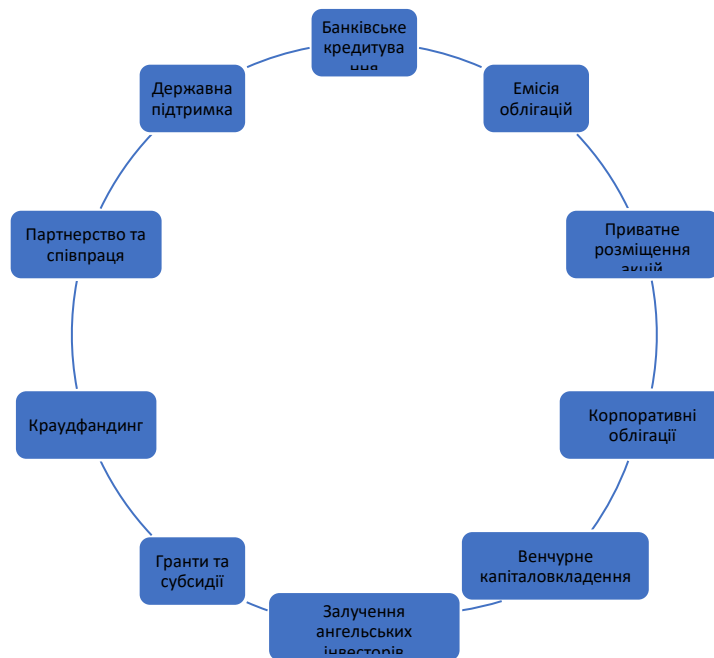

Рисунок 3.1 – Можливості для залучення додаткових фінансових ресурсів

Банківське кредитування: отримання кредиту від банку на фінансування конкретних проектів чи потреб. Важливо порівнювати умови різних банків та обирати найвигідніші пропозиції.

Емісія облігацій: випуск облігацій для привернення капіталу від інвесторів. Облігації можуть бути привабливим інструментом для тих, хто шукає стабільний дохід.

Приватне розміщення акцій: розміщення акцій серед обмеженого кількості інвесторів або інституцій. Приватне розміщення може допомогти залучити значну кількість капіталу.

Корпоративні облігації: випуск корпоративних облігацій для повернення капіталу від інвесторів та встановлення стабільного джерела фінансування.

Венчурне капіталовкладення: залучення венчурного капіталу для фінансування інноваційних та перспективних проектів. Венчурні капіталовкладення можуть бути особливо ефективними для стартапів та компаній у високотехнологічних галузях.

Залучення ангельських інвесторів: пошук фінансово стабільних та досвідчених індивідуальних інвесторів. Ангельські інвестори можуть надати не лише фінансову підтримку, але й досвід та консультації.

Гранти та субсидії: дослідження можливостей отримання грантів та субсидій від державних чи міжнародних організацій. Застосування для програм фінансування, які підтримують конкретні ініціативи.

Краудфандинг: використання платформ краудфандингу для залучення грошей від широкого кола осіб. Краудфандинг може бути корисним для стартапів та тих проектів, які можуть привертити увагу громадськості.

Партнерство та співпраця: укладення стратегічних партнерств з іншими компаніями для обміну ресурсами та залучення додаткових інвестицій. Взаємовигідна співпраця може допомогти подолати обмежені фінансові ресурси.

Державна підтримка: використання програм та ініціатив державної підтримки для отримання додаткових фінансових ресурсів. Пошук фіскальних інцентивів, субсидій та інших форм підтримки від держави.

Вибір конкретного методу залежить від типу бізнесу, його потреб та цілей. Комбінування декількох методів може бути оптимальним підходом для розширення фінансового портфеля проекту.

Прийняття рішень є важливою частиною керівницької діяльності, особливо в контексті розробки та реалізації інвестиційних проектів. Нижче подано кілька рекомендацій, які можуть бути корисними при прийнятті рішень у сфері інвестицій та проектного управління:

- Аналізуйте інформацію;
- Враховуйте довгострокові наслідки;
- Ставте питання;
- Враховуйте фінансові показники;
- Визначте пріоритети;
- Залучайте команду;
- Враховуйте ризики;
- Враховуйте етичні аспекти;
- Спростуйте прийняття рішень;
- Вивчайте здобуті знання:

Прийняття рішень є комплексним процесом, і важливо забезпечити систематичний та обґрунтований підхід до цього завдання. Враховуйте усі важливі фактори та робіть рішення, які відповідають конкретній ситуації та цілям вашого проекту чи підприємства.

Конкретні рекомендації щодо інвестування для підприємств залежать від багатьох факторів, таких як галузь, ринкова ситуація, фінансовий стан та стратегічні цілі. Загальними рекомендаціями, які можуть бути корисними для підприємств, що розглядають інвестування є:

- Аналіз стратегічних цілей
- Оцінювання ризиків та доходів

- Погляд в довгостроковий період
- Забезпечення диверсифікації портфеля
- Вивчення ринку та конкурентів
- Визначення ефективних фінансових інструментів
- Вивчення інноваційних можливостей
- Побудова стійких відносин з партнерами
- Враховування екологічних та соціальних аспектів
- Використовування фінансового консалтингу

Ці рекомендації слід розглядати як загальні вказівки, і їх варто адаптувати до конкретних обставин та потреб підприємства. Кожна інвестиційна ситуація є унікальною, і важливо враховувати всі обставини під час прийняття рішення.

3.3 Врахування потенційних викликів та варіантів реалізації рекомендацій. Стратегії вдосконалення виробничої інфраструктури

Під час розгляду рекомендацій щодо інвестування важливо враховувати потенційні виклики та розглядати варіанти їх реалізації. Такий підхід дозволяє підготуватися до можливих труднощів та забезпечити гнучкість у виборі стратегій. Аспекти, які варто враховувати:

Економічні та фінансові ризики:

Виклик: Зміни в економічному середовищі, коливання на фінансових ринках.

Варіант реалізації: Активний моніторинг економічних та фінансових показників, диверсифікація інвестиційного портфеля, застосування фінансових стратегій для захисту від ризиків.

Технологічні виклики:

Виклик: Рапідний темп технологічних змін, можливість застаріння існуючих рішень.

Варіант реалізації: Постійне оновлення технічної бази, участь у дослідженнях та впровадження інновацій, співпраця з технологічними партнерами.

Легіслативні та регуляторні ризики:

Виклик: Зміни у законодавстві та регуляторних стандартах, можливість появи нових обмежень.

Варіант реалізації: Активне слідкування за змінами у законодавстві, участь у лобіюванні та діалозі з регуляторами, встановлення внутрішніх процедур для відповідності нормативам.

Геополітичні ризики:

Виклик: Політичні конфлікти, тарифні війни, геополітичні напруження.

Варіант реалізації: Диверсифікація ринків та постачальників, вивчення геополітичного середовища та адаптація до його змін.

Соціальні виклики:

Виклик: Зміни в споживчих попитах, зростання соціальних очікувань.

Варіант реалізації: Регулярні соціологічні дослідження для розуміння потреб та вимог клієнтів, гнучка стратегія виробництва та маркетингу.

Невпевненість на ринках:

Виклик: Невизначеність на ринках та вартості ресурсів.

Варіант реалізації: Регулярні аналізи ринкових умов, використання сценарійного планування, зберігання гнучкості у стратегічних рішеннях.

Екологічні ризики:

Виклик: Зростання обтяжливості стосовно екології, вимоги до сталого розвитку.

Варіант реалізації: Впровадження зелених технологій, зменшення впливу на довкілля, відповідність стандартам сталого розвитку.

Геомаркетингові виклики:

Виклик: Зміни в попиті через географічні фактори.

Варіант реалізації: Адаптація маркетингових стратегій до специфіки різних регіонів, гнучке управління постачанням та дистрибуцією.

Управління викликами та готовність до реалізації варіантів є важливою частиною стратегічного управління. Освідченість управлінського колективу та здатність швидко реагувати на зміни в супроводженні інвестицій допоможе підтримувати стійкість та ефективність бізнесу.

Стратегії вдосконалення виробничої інфраструктури

Вдосконалення виробничої інфраструктури може значно покращити продуктивність та ефективність підприємства. Стратегіями, які можуть допомогти в цьому є наступні:

Автоматизація та впровадження технологій Індустрії 4.0: Використовування сучасних технологій, такі як сенсори, IoT (Інтернет речей), машинне навчання та аналітика для оптимізації виробничих процесів. Впровадження системи автоматизації та роботизації для зменшення ручної праці та підвищення точності виробничих операцій.

Оптимізація логістичних та транспортних процесів: покращення системи постачання та логістики для зменшення часу перебування запасів та зниження витрат. Використовування технології для моніторингу та оптимізації маршрутів доставки.

Стандартизація та оптимізація процесів: Впровадження стандартизації процесів для полегшення виробничої діяльності та зниження витрат на управління. Здійснення постійних моніторингів та аналіз ефективності процесів з метою постійного вдосконалення.

Енергоефективність та стале виробництво: використання енергоефективних технологій та впровадження заходів з раціоналізації енергоспоживання. Розгляд можливості використання відновлювальних джерел енергії.

Інновації та дослідження і розвиток (R&D): Інвестування в дослідження та розробку нових технологій та процесів. Створення сприятливих умов для креативності та інновацій серед персоналу.

Управління якістю та покращення виробничих стандартів: Впровадження системи управління якістю, такі як ISO 9001, для забезпечення високої якості продукції та послуг. Постійне вдосконалювання виробничих стандартів та процедур.

Флексібільність виробництва: Розгляд можливості розширення та зменшення масштабів виробництва залежно від ринкових умов. Використовування гнучких та адаптивних систем виробництва.

Безпека та здоров'я на робочому місці: Забезпечення безпечних умов праці для працівників та дотримання відповідних стандартів безпеки. Проведення навчання з питань охорони праці та моніторингу здоров'я працівників.

Розвиток персоналу: Інвестування у розвиток та навчання персоналу, щоб вони були адаптовані до нових технологій та виробничих процесів. Забезпечення системи мотивації та зростання для працівників.

Моніторинг та аналіз даних: Застосовування системи моніторингу та аналізу даних для визначення ефективності виробничих процесів та виявлення можливостей для вдосконалення. Використовування великих масивів даних (big data) для прогнозування та оптимізації виробничих процесів.

Ці стратегії можуть бути адаптовані до конкретних потреб та умов підприємства. Важливо постійно вдосконалювати та модернізувати виробничі

процеси для досягнення високого рівня продуктивності та конкурентоспроможності.

Висновок до розділу 3

Вдосконалення виробничої інфраструктури та ефективне інвестування відіграють ключову роль у забезпеченні стійкості та успішності підприємства. В сучасному конкурентному середовищі важливо не лише визначити правильні стратегії, але й здійснювати їхню реалізацію, реагуючи на зміни у внутрішніх та зовнішніх умовах.

Запровадження технологій Індустрії 4.0, оптимізація логістичних та виробничих процесів, стандартизація та інновації відкривають нові можливості для підвищення продуктивності та забезпечення конкурентоспроможності. Гнучкість виробництва та здатність адаптуватися до змін на ринку стають важливими факторами успіху.

Прийняття ефективних рішень у сфері інвестицій та розробка стратегій вдосконалення вимагають аналізу ризиків, врахування соціальних та екологічних аспектів, а також постійного моніторингу та адаптації до нових умов.

Ключовим елементом успішності є також розвиток персоналу, створення безпечних умов праці та системи мотивації. Остаточний успіх підприємства залежить від його здатності збалансувати інновації, якість, ефективність та сталість.

Таким чином, впровадження комплексних стратегій вдосконалення виробничої інфраструктури та обдумане інвестування можуть сприяти досягненню високої продуктивності, стійкості та конкурентоспроможності підприємства в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

ВИСНОВКИ

Розділ I присвячений теоретичним основам інвестування у розвиток виробничої інфраструктури. Здійснено глибокий аналіз ключових аспектів цього процесу.

Визначення понять і основні аспекти інвестування. У цьому підрозділі розкриваються основні поняття та аспекти інвестування. Важливим є усвідомлення того, що інвестування – це стратегічний процес, який передбачає вкладання фінансових ресурсів з метою отримання прибутку чи досягнення стратегічних цілей підприємства.

Важливість розвитку виробничої інфраструктури. Розділ докладно розглядає вплив розвиненої виробничої інфраструктури на діяльність підприємств. Висвітлено, як інфраструктура може оптимізувати виробничі процеси та підвищувати конкурентоспроможність підприємств.

Основні стратегії та методи інвестування. Аналіз різних стратегій та методів інвестування вказує на необхідність обрання оптимального шляху розвитку. Порівняння внутрішніх та зовнішніх ресурсів, а також публічних та приватних інвестицій, розкриває плюси та мінуси кожного підходу.

Висновок з даного розділу вказує на важливість врахування інвестиційних аспектів при плануванні та розвитку виробничої інфраструктури підприємств. Обрання оптимальних стратегій та методів інвестування є ключовим фактором для забезпечення сталого росту, оптимізації процесів та підвищення конкурентоспроможності в сучасному бізнес-середовищі.

Війна привела до величезних витрат та втрат в економіці України. Майже 50% підприємств не працюють, порушенні ланцюги у постачанні, більша частина підприємств скоротила обсяги їх діяльності, відбувається скорочення розміру заробітних плат працівників чи навіть їх звільнення,

бюджет України не доотримує податкових надходжень. З метою підтримки бізнесових структур, Урядом запроваджено значні зміни у регуляторній і податковій політиках, надається фінансова підтримка бізнесу, впроваджуються програми релокації та підтримується експортний потенціал бізнесу. Міжнародними програмами щодо розвитку впроваджуються чисельні навчальні та освітні програми підтримки суб'єктів підприємницької діяльності та виділяються гранти безпосередньо на підприємництво. Нажаль, не існує єдиної он-лайн платформи із міжнародної бізнес підтримки в Україні. Однак, натомість державний цифровий портал Дія.Бізнес, який створено і, який функціонує завдяки Мінцифри разом із Офісом з розвитку підприємництва та експорту, містить всю необхідну інформацію про діючі державні програми підтримки бізнесу. 3,9% бізнесу знають і є долучені до програм ОВА і громад підтримки бізнесу. Адаптація бізнесу до війни України відбувається швидкими темпами - третина підприємств мають антикризові стратегії, а половина замислюється над цим; збільшується кількість реєстрації нових підприємств, відбувається динамічний перехід для впровадження експортних бізнес-стратегій – 43% бізнесу планують розвиток експорту. Однак, важливими проблемами бізнесу в Україні залишаються:

4) доступність фінансових ресурсів для відновлення та розвитку бізнесу. Потреби тільки МСБ оцінюються в \$73 млрд., а їх частка, яка знає або отримала таку підтримку від місцевих програм розвитку ОВА чи ТГ незначна – 5,9%. 28% бізнесу користувались міжнародними та державними програмами для підтримки діючого бізнесу, із них 15% користувались опцією сплати єдиного податку 2%, 6% – іншими видами податкових пільг, 2% – компенсаціями за працевлаштування ВПО

З метою збільшення частки бізнесу, який користується міжнародними та державними програмами для підтримки бізнесу потрібно:

- створити єдину уніфіковану платформу, де розміщуватиметься інформація про міжнародні та державні гранти; можна доповнити платформу Дія.Бізнес такою інформацією. Розміщувати інформацію про таку платформу слід на веб-ресурсах бізнес-асоціацій чи об'єднань, податкових інституціях, ОВА, ТГ, профільних місцевих медіа тощо.
- державна (національна) система фінансової підтримки бізнесу (кредитування за програмою 5-7-9%) за умов обмежених ресурсів вимагає виділення пріоритетних напрямів кредитування в напрямку Плану майбутньої відбудови країни.

5) Зруйновані ланцюги постачання, довга й дорога логістика. Налагодження нових ланцюжків постачання для релокованого бізнесу можливо за рахунок:

- Постійного моніторингу бізнес-активностей регіонів, проведення регіональних маркетингових досліджень, консультаційна підтримка з побудови нових ланцюгів постачання та логістики. Це на постійній основі можуть робити як бізнес-асоціації та консультаційні агенції за підтримки міжнародних партнерів.
- Розміщення результатів регіональних маркетингових досліджень ринку та моніторингу активності бізнесу на безкоштовних/відкритих он-лайн платформах, веб-ресурсах бізнес-асоціацій, центрів підтримки бізнесу, ОВА, ТГ тощо.
- Освітня та інформаційна підтримка із отримання доступу до програм державних закупівель. Допоможе бізнесу МСБ на нові ринки.

б) Відсутність достатньо платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку. Ця проблема вимагає від підприємств перегляду стратегії бізнесу і орієнтації на експорт продукції і послуг. Тут існує значна

кількість приватних та державних ініціатив. Країнами світу і ЄС в умовах війни скасовуються мита на українські товари, це допомагає українським підприємствам посилити свої позиції на міжнародному ринку. Офісом із просування експорту України розміщено на порталі Дія.Бізнес аналітичні матеріали, гайди тощо про експорт. Створено також навчальні курси щодо процесу експорту. Однак, не вистачає індивідуальних менторських та консультаційних підтримок для учасників цих освітньо-навчальних курсів. Рекомендовано, запровадити програми менторства та консультування, які спрямовані на формування знань саме експортної діяльності для окремих категорій (жінки, ВПО, молодь), які у процесі відкриття власної справи.

Важливою компонентою відновлення економічного розвитку має стати сприяння у створенні нових підприємств. Прагнення створити власний бізнес після війни є поширене серед українців, а саме 27% мешканців країни.

Урядом заплановано для створення мікропідприємств надавати гранту у розмірі 250 тис. грн. План виділень – 20 тисяч грантів за рік. Участь може взяти громадянин України, який не працює та не веде бізнес. Для отримання гранту подається заявка та бізнес-план через онлайн портал Дія чи у відділення «Ощадбанку». Заявка та бізнес-план оцінюється фахівцями Ощадбанку та Державного центру зайнятості. У випадку відповідності критеріям, грантові кошти перераховуються на окремий рахунок, з якого можна буде придбати компоненти виробничого потенціалу чи частково оплатити оренду. Додатково бізнес може отримати кредит згідно програми «5-7-9» розміром до 2,5 млн грн. Кошти можна спрямовувати на реконструкцію чи будівництво приміщень, придбання додатково необхідного обладнання або ж фінансування оборотного капіталу. Обмеження можливостей Урядом України у наданні грантів на відкриття власного бізнесу актуалізують питання щодо пріоритетності видачі

таких видів кредитів. До пріоритетних критеріїв рекомендується додати наступні:

- Галузь економіки, першочергову підтримку має отримувати бізнес, який планує відкривати власну справу у галузях економіки, що є пріоритетними для розвитку держави в майбутнього контексті Плану відбудови країни. Сільське господарство та агробізнес є надважливими та представляє сектори потенційного майбутнього зростання з т. з. зайнятості та підприємницької діяльності через надвеликі їх втрати в певних регіонах та через те, що близько 70% ВПО знайдено притулок у малих містах (35%), сільських місцевостях (32%) і передмістях (7%). Після закінчення війни активно будуть розвиватися і потребуватимуть додаткових кадрів будівництво, с/г, логістика, виробництво продуктів харчування, торгівля, виробництво хімічної продукції, меблів, електричного устаткування. У післявоєнному відновленні робитиметься акцент на створенні доданої вартості в розвинутих галузях.

- Громадяни, зі статусом ВПО чи українські біженці в країнах Європи. Розвиток бізнесу відіграватиме суттєву роль щодо забезпечення зайнятості та генерування доходів. Згідно міжнародного досвіду, надання грантів на відкриття власного бізнесу є дієвим мотивом для повернення біженців. Тільки 10% українців, які виїхали з України після початку війни, не планують повертатися в Україну після закінчення війни.

- Бізнес, який створюється жінками або молодими людьми. Молодим особам та жінкам важко знайти роботу, особливо за умов зростаючого безробіття. Згідно даних Державної служби зайнятості, на одне робоче місце претендують 12 осіб. Експертами прогнозується, що великий розрив між пропозицією та попитом на ринку праці залишатиметься на довго, а відносно цих двох категорій осіб існує прихована дискримінація. Також, вони не мають

фінансових ресурсів достатніх для відкриття власного бізнесу. Це обумовлюється тим, що молоді люди тільки виходять на ринок праці, а жіноцтво має менший розмір заробітної плати, ніж чоловіки. Наприкінці 2021 року заробітна плата жінки в Україні становила 80% від розміру заробітної плати чоловіка. Також традиційно, жінки працюють у галузях економіки, де зарплата є нижчою (освіта та охорона здоров'я). Істотний вплив має також існування стійких стереотипів в суспільстві щодо жіночої ролі, починаючи з розподілу хатніх обов'язків та вихованням дітей. Окрім фінансової підтримки, молоді та жіночому підприємництву необхідна нефінансова підтримка у вигляді менторства та консультацій.

- Вирішення базових потреб осіб, які бажають започаткувати власний бізнес, а саме поширення мережі програм чи установ щодо підтримки підприємництва. До прикладу, BusinessHUBи, створені в областях, якими прийнято найбільшу кількість ВПО. Їхні програми роботи обов'язково доповнити побудовою мереж менторів та консультантів із питань підприємництва, окрім існуючих інформаційно-освітніх заходів.

Вдосконалення виробничої інфраструктури та ефективне інвестування відіграють ключову роль у забезпеченні стійкості та успішності підприємства. В сучасному конкурентному середовищі важливо не лише визначити правильні стратегії, але й здійснювати їхню реалізацію, реагуючи на зміни у внутрішніх та зовнішніх умовах.

Запровадження технологій Індустрії 4.0, оптимізація логістичних та виробничих процесів, стандартизація та інновації відкривають нові можливості для підвищення продуктивності та забезпечення конкурентоспроможності. Гнучкість виробництва та здатність адаптуватися до змін на ринку стають важливими факторами успіху.

Прийняття ефективних рішень у сфері інвестицій та розробка стратегій вдосконалення вимагають аналізу ризиків, врахування соціальних та екологічних аспектів, а також постійного моніторингу та адаптації до нових умов.

Ключовим елементом успішності є також розвиток персоналу, створення безпечних умов праці та системи мотивації. Остаточний успіх підприємства залежить від його здатності збалансувати інновації, якість, ефективність та сталість.

Таким чином, впровадження комплексних стратегій вдосконалення виробничої інфраструктури та обдумане інвестування можуть сприяти досягненню високої продуктивності, стійкості та конкурентоспроможності підприємства в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грем Б. Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування / Грем Бенджамін ; перекладач Олена Кальнова . — К. : Наш формат, 2019 . — 544 с.
2. Селіверстов В.В. Інвестування : підручник / В.В. Селіверстов . — Суми : Університет. кн., 2019 . — 480 с.
3. Інвестування: підручник В.Г. Федоренко, М.П. Денисенко, Т.Є. Воронкова та ін . — К. : Алерта, 2012 . — 272 с.
4. Чайковська М.П. Інвестування: підруч. для студентів ВНЗ / М. П. Чайковська ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т математики, економіки та механіки. - Одеса : ОНУ, 2016. - 320 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 270-276 .
5. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. / І. Мойсеєнко [та ін.] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2019. - 275 с. : рис., табл. - Бібліогр. в кінці тем, с. 264-266.
6. Бутко М. П. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / [М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська та ін.]; за заг. ред. М. П. Бутка. — Київ : Центр учбової літератури, 2018. 480 с.
7. Вовченко О. В. Інновації у промисловості: вплив на економічну безпеку України: монографія. Київ: КРОК, 2021. 134 с.
8. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: начальний посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.

9. Гуткевич С. О., Смик Р. Ю., Занозовська О. Г. Пріоритети інвестиційної діяльності в сучасних умовах: монографія. Харків: Діса плюс, 2019. 172 с.
10. Вовчак О. Д., Руцишин Н. М. Інвестиційний менеджмент : підручник. Укоопспілка, Львів. торг.- екон. ун-т. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. 463 с.
11. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки : монографія / С.О. Гуткевич та ін. ; за заг. ред. проф. С.О. Гуткевич. Харків : Діса Плюс, 2021. 208 с.
12. Петухова О.М. Інвестування Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 336 с.
13. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
14. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
15. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр#Text>.
16. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15 липня 2021 р. № 1667-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>
17. Сазонець І.Л. Інвестування: підручник для ВНЗ / І.Л. Сазонець, В.А. Федорова. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 311 с.
18. Скрипник Г.О. Інвестування. Посібник. 2-ге вид. доп. і перероб. Київ; ЦП «Компринт», 2018. 350 с.

19. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Генеза, 2018. 266 с.
20. Яріш О.В. Оптимізація податкового навантаження інститутів спільного інвестування та їх інвесторів: вітчизняний та зарубіжний досвід. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». Полтава: ПУЕТ, 2018. № 5. С. 119-124.
21. Yarish O. Introduction of the central bank's digital currency: global trends and prospects in Ukraine. Improvement of the financial and credit mechanism for ensuring innovative development of the agricultural sector of economy, rural territories of Ukraine and countries. P.I. 2022. С.167-168. Інформаційні ресурси Інтернет
22. Законодавство України; Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
23. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
24. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
25. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
26. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
27. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org> 7. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
28. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: [http://www.nbuv.gov.ua/;](http://www.nbuv.gov.ua/)

29. Національна Парламентська бібліотека України URL.:
<http://www.nplu.kiev.ua>
30. <https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/>
31. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-sumapryamih-zadokumentovanih-zbitkiv-zrosla-do-108-3-mlrd-minimalni-potrebi-u-vidnovlenni-zruynovanih-aktiviv-185-mlrd/>
32. URL: <https://business.dii.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna>
33. Експрес оцінка поточних шляхів молодіжного підприємництва. Ukraine National Identity through Youth. 06.2022. – с.10
34. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: результати опитування. -
URL: <https://business.dii.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna>
35. Олена Еро. Які зміни в податках та їх сплаті для мікро бізнесу під час війни? 1.06.2022.- URL: <https://eba.com.ua/yaki-zminy-v-podatkah-ta-yih-splati-dlya-mikro-biznesu-pid-chas-vijny/>
36. Постанова Кабінету Міністрів України №331 від 20 березня 2022 р. «Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні». -
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text>
37. <https://tera.org.ua>

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу
Мокляка Тараса Вікторовича
на тему:
**«ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ІНВЕСТИВАННЯ У РОЗВИТОК
ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВ»**

Магістерське дослідження Тараса Мокляка спрямоване на детальне вивчення та аналіз процесів інвестування у розвиток виробничої інфраструктури, зокрема в контексті умов ведення бізнесу в Україні, враховуючи сучасні виклики, пов'язані із війною та змінами у законодавстві.

У теоретичній частині автором розглянуто основи інвестування, визначено основні аспекти та стратегії інвестування у виробничу інфраструктуру. Закцентовано увагу на важливості розвитку інфраструктури для підприємств, а також обґрунтовано основні методи інвестування.

Аналітичний розділ присвячений аналізу стану виробничої інфраструктури та інвестиційних можливостей в Україні. Розглянуто актуальні умови ведення бізнесу, сучасний стан підприємств, зміни в законодавстві, а також програми підтримки бізнесу в умовах війни. Проаналізовано проблеми та потреби бізнесу, які розкривають повноту ситуації.

У конструктивній частині надані конкретні пропозиції та рекомендації щодо інвестування у виробничу інфраструктуру. Обґрунтовано оптимізацію використання інвестицій та розглянуті стратегії вдосконалення виробничої інфраструктури з урахуванням потенційних викликів.

В цілому, магістерська робота є комплексним дослідженням інвестицій у виробничу інфраструктуру в умовах сучасної бізнес- та економічної ситуації в Україні, а відтак рекомендується до захисту перед Екзаменаційною комісією із оцінкою «Відмінно».

К.е.н., доцент, професор
кафедри управління та адміністрування

Наталія ГАВАДЗИН

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
на здобуття освітнього ступеня магістр
студента факультету суспільних і прикладних наук
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування
Мокляка Тараса Вікторовича
на тему: «**ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ІНВЕСТУВАННЯ У**
РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВ»»

Актуальність теми дослідження. Магістерська робота націлена на вивчення процесів інвестування в розвиток виробничої інфраструктури, зосереджуючись на сучасних викликах, з якими зустрічається український бізнес. У роботі проаналізовано стратегії інвестування в інфраструктуру з урахуванням особливостей бізнес-середовища в Україні. Особлива увага приділена важливості розвитку інфраструктури для успішної діяльності підприємств. Досліджується поточний стан виробничої інфраструктури та можливості для інвестицій в Україні, враховуючи зміни в законодавстві та умови бізнесу в умовах війни. Проаналізовано проблеми та потреби бізнесу, що загалом сприяє глибшому розумінню ситуації.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Наведено рекомендації щодо ефективного використання інвестицій для вдосконалення виробничої інфраструктури, що враховує потенційні виклики.

Практичне значення роботи. Полягає в розробці пропозицій щодо оптимізації інвестицій спрямованих на покращення виробничої інфраструктури, які допоможуть забезпечити стійкість суспільства та подолання наслідків війни.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Мокляка Тараса Вікторовича на тему: «Обґрунтування напрямів інвестування у розвиток виробничої інфраструктури підприємств» є завершеним дослідженням, має практичну цінність, заслуговує позитивної оцінки, а її автор присвоєння кваліфікації магістр.

Рецензент: доцент кафедри підприємництва та маркетингу
Івано-Франківського національного технічного університету
нафти і газу, кандидат економічних наук, доцент
(посада, місце роботи, науковий ступінь, вчене звання)

Побігун Сергій Андрійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

(дата)

Побігун
Сергій

14.02.2024

метадані

Заголовок

ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВ

Автор Науковий керівник / Експерт

Мокляк Т. Наталія Гавадзин

підрозділ

King Danylo University

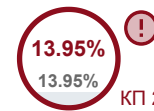
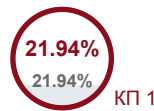
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		3
Інтервали		0
Мікропробіли		20
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		391

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

13211

Кількість слів

107491

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	177	1.34 %
2	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	137	1.04 %
3	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	118	0.89 %
4	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	89	0.67 %
5	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	82	0.62 %
6	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	79	0.60 %
7	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	68	0.51 %

8	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	67	0.51 %
9	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	50	0.38 %
10	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	49	0.37 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з домашньої бази даних (0.14 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ БЕЗРОБІТТЯ: СТАН, ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ 1/30/2023 King Danylo University (King Danylo University)	19 (2)	0.14 %

з програми обміну базами даних (0.86 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	Збірник тез конференції "СУЧАСНЕ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ КОНЦЕПЦІЇ, ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ".pdf 11/16/2022 V. N. Karazin Kharkiv National University (KKNU) (ННІ" Каразінський банківський інститут")	22 (2)	0.17 %
2	Щербонос Едуард Вікторович.doc 6/25/2020 Odessa National Polytechnic University (ІБЕІТ, каф. менеджменту)	17 (2)	0.13 %
3	МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА.docx 6/20/2023 Ukrainische Freie Universität (UFU)	15 (1)	0.11 %
4	Недільська.doc 12/27/2022 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	14 (1)	0.11 %
5	Гринів Х_Кропельницька С.О.docx 11/28/2022 Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (VSPNU) (Економічний факультет)	14 (2)	0.11 %
6	Організація протидії мережевому кібершпівонажу 5/29/2023 State University of Telecommunications (ННІЗІ)	10 (1)	0.08 %
7	Алейнік С.А._маг.робота_ЗПУА-12_наук.кер._Лесная ОС_Державна підтримка розвитку підприємництва.docx 12/13/2023 V. N. Karazin Kharkiv National University (KKNU) (ННІ Інститут державного управління)	9 (1)	0.07 %
8	СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ КРЕДИТУВАННЯ КЛІЄНТІВ АТ «ОЩАДБАНК» В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 12/17/2023 Odessa National Polytechnic University (ІБЕІТ, каф. менеджменту)	7 (1)	0.05 %
9	Глущенко В.В._3-61_НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ДОНОРІВ В УКРАЇНІ.docx 12/23/2022 V. N. Karazin Kharkiv National University (KKNU) (ННІ Інститут державного управління)	5 (1)	0.04 %

з Інтернету (20.94 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://careerhub.in.ua/doslidzhennya-analiz-aktualnogo-stan/	2616 (86)	19.80 %
2	https://ukd.edu.ua/sites/default/files/2023-04/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D1%96%D0%B2%D0%BA%D0%B8_%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0_071_%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA.pdf	38 (3)	0.29 %
3	https://studopedia.com.ua/1_394660_zmlstovnij-modul-.html	19 (1)	0.14 %
4	https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6880/A%2b7-8-2023_St12.pdf?sequence=1	18 (2)	0.14 %
5	http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/7471/1/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%A3%D0%9B%D0%A4%D0%90%D0%A2%D0%A8%D0%9E%D0%84%D0%92.pdf	16 (1)	0.12 %
6	https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/11365/%D0%A0%D0%A3%D0%91%D0%90%D0%9D%202023.pdf?sequence=1	15 (1)	0.11 %
7	https://ukd.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%D0%9F%D1%80_%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8_%D0%86%D0%86%D0%86%20%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81_%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%80_2020.pdf	13 (2)	0.10 %
8	https://nuft.edu.ua/doi/doc/swnuft/2019/6/6	13 (2)	0.10 %
9	https://thelib.info/menedzhment/1292738-na-magistersku-robotu-studentu/	10 (1)	0.08 %
10	https://thelib.info/menedzhment/2137552-visnovki-spisok-vikoristanoi-literaturi/	8 (1)	0.06 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------